

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

Hukuk Fakültesi Dergisi

Cilt: 2 | Sayı: 1
Ocak 2016

İçindekiler

ÖZEL HUKUK

Dr. Kudret Güven, Profesör

Evli Kadının Gebeliğinin Sona Erdirilmesinde (Kürtajında) Eşinin İzni Sorunu 11

Dr. Mustafa Serdar Özbek, Doçent

Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İllâmların Kesinleşmeden Önce İcraya Konulması 37

Dr. Mustafa Kılıçoğlu, Öğretim Görevlisi

İş Hukukunda Belirsiz Alacak Davaları ve Uygulamadaki Çelişkiler 79

Dr. İlhami ÖZTÜRK, Öğretim Görevlisi

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğe Girmesiyle Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçilmeleri Mümkün Olan Tüzel Kişilere Yönetim Kurulu Üyesi Sıfatıyla Ödenen Kâr Paylarının Vergilendirilmesi 93

Ümit Vefa Özbay, Araştırma Görevlisi

Roma Hukukunda ve Çağdaş Hukukta Hakkaniyeti Sağlama Yolları 121

Bersun Sarıgül, Araştırma Görevlisi / **F. Candan Kavşat**, Araştırma Görevlisi

Avrupa Birliği Adalet Divanı Kararları Işığında Geçici ve Koruyucu Tedbirler ve Milletlerarası Yetki 147

KAMU HUKUKU

Dr. Zeki Hafizoğulları, Profesör / **Dr. Bülent Hayri Acar**, Avukat

Suçtu Bildirmeme Suçları 179

Özgür Küçüktaşdemir, Öğretim Görevlisi

İslam-Osmanlı Ceza Hukukunun Batılılaşması 201

Müge Özkan, Araştırma Görevlisi

1982 Anayasası İle Türkiye'de Mevcut Parlamenter Sistem Modeli, Cumhurbaşkanının Halk Tarafından Seçilmesinin Mevcut Sisteme Etkileri 229

Kesinleşmeden İcra Edilemeyecek İlâmların Kesinleşmeden Önce İcraya Konulması

Enforcement of Judgments which are not Enforceable before Constitutes a Res Judicata

Doç. Dr. Mustafa Serdar ÖZBEK*

Özet

Para alacağı ve taşır teslimine ilişkin ilâmlar, olağan kanun yoluna başvurulmuş olsa bile şekli anlamda kesinlik kazanmadan önce icraya konulabilir. Bu ilâmlar, hakkında kanun yolu başvurusu yapılmış olmasına rağmen kabili icradır. Yargıtay, borçlunun talebi üzerine, teminat mukabili temyiz incelemesi sonuçlanmadan önce icranın ertelenmesi kararı verebilir. Bununla birlikte, aile hukuku, kişiler hukuku ve taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin ilâmlar kanunen, derhal icra edilemez. Bu ilâmlar şekli anlamda kesinleşmeden önce ilâmlı icra takibi başlatılırsa, icra mahkemesi icra memurunun işlemine karşı yapılan şikâyet üzerine derdest icra takibini iptal eder. Çünkü bu tür ilâmların ilâmlı icra kapsamında icraya konulabilmesi için şekli anlamda kesinleşmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler

İcra Takibi, İlâmlı İcra, Kesin Hüküm Teşkil Eden İlâmlar, İcranın Ertelenmesi, İcra Mahkemesi.

Abstract

Judgments about money claims and movable delivery are enforceable before constitutes a res judicata, regardless of any ordinary methods of review (appeal). These judgments can be enforceable in spite of their being subject to methods of appeal. The court of cassation, upon request of the debtor, may order suspension of enforcement of judgment before the hearing of the appeal, ordering the posting of security by the debtor. However judgments involving property rights over immovable properties, family law and law of persons are not enforceable by law as of the time they were rendered. If enforcement proceeding starts before they constitutes a res judicata in these judgments, enforcement court judge shall review complaint concerning the enforcement and bankruptcy offices transaction and will annul pending enforcement proceedings. Because these kinds of judgments must constitute a res judicata in order to be enforceable within the framework of enforcement of court decisions.

Keywords

Enforcement Proceeding, Enforcement of Court Decisions, Judgments Constitutes a Res Judicata, Suspension of Enforcement of Judgment, Enforcement Court.

* Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk (Medeni Usul ve İcra İflâs Hukuku) Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (mozbek@baskent.edu.tr).

§ 1. OLAĞAN KANUN YOLUNA BAŞVURUNUN İLÂMIN İCRASINI ERTELEMESİ

Kıta Avrupası hukukunun uygulandığı ülkelerde ilâmlı icrada temel ilke, bir nihaî kararın, kanun yoluna başvuru süresi geçmeden veya başvurulmuşsa kanun yolu incelemesi tamamlanmadan ilâmlı icra yoluyla icra edilememesidir. Zirâ nihaî kararın icrası, davanın devamı olarak görülmekte ve kanun yoluna başvurulması ilâmın icrasını ertelemektedir¹.

Bu temel ilkeye bâzı istisnalar kabul edilmiştir. Bu bağlamda hükmü veren mahkeme, ilâmın icrasının gecikmesi hâlinde davayı kazanan tarafın telafisi güç veya imkânsız bir zarara uğrayabileceği kanaatine varırsa, geçici icrasına karar verebilir. Örneğin Fransız hukukunda hükmün geçici icrası kararında mahkeme, icrayı talep eden tarafın, hükmün bozulması veya değiştirilmesi hâlinde, diğer tarafın geçici icra nedeniyle uğrayabileceği zararı karşılayacak bir teminat göstermesini emredebilir² (NCPC a. 514-526). İtalyan hukukundaki usûl de büyük ölçüde Fransız hukukuna benzerdir (CPC a. 337; 373; 401-407). Alman hukukunda genel kural aynı olmakla birlikte, belirli türdeki hükümler, teminat göstermek şartıyla derhal icra edilebilir. Diğer hükümlerin ilâmlı icraya konulabilmesi için, mahkemenin dava derdestken hükmün icrasına özel olarak yetki vermesi gerekir. Ancak bu hâlde de diğer tarafın, icranın geçici durdurulmasını (*einstweilige Einstellung der Zwangsvollstreckung*) isteme hakkı vardır³ (ZPO § 707-720a).

Mukayeseli hukuk sistemlerinde, hükme karşı kanun yoluna başvurulması ve kanun yoluna başvurunun hükmün icrasını erteleyici etki doğurması hâlinde, davayı kazanan tarafla kaybeden tarafın çatışan menfaatleri bağdaştırılmaya çalışılmış ve bu maksatla mahkemelere belli ölçüde takdir yetkisi tanınmıştır⁴.

Türk hukukunda, olağan kanun yollarından istinaf ve temyiz yoluna başvurmada aktarıcı etkiyi görmek mümkün olmakla birlikte, erteleyici etkiyi kural

¹ **Sungurtekin**, Meral: Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi (YD 1990/4, s.471-489), s.478.

² **Bloch**, Maxence: France (Methods of Execution of Orders and Judgments in Europe, Chichester 1996, s.85-107), s.91-92; **Namlı**, Mert: Medeni Usul Hukuku'nun Yasama Üstü Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk Hukuku'nda Çelişmeli Yargılama İlkesi, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği 2010, Yayın No: 04-499, s.215.

³ **Akkaya**, Tolga: Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009, s.57; **Fisher**, Howard: The German Legal System and Legal Language, London 2002, s.217; **Murray**, Peter L./**Stürner**, Rolf: German Civil Justice, Durham 2004, s.446. Bâzı ilâmlarda ise icranın geçici durdurulmasına karar verilemez. Örneğin rekabet yasağı süresinin dolmasından kısa bir süre önce verilmişse, rekabet yasağına aykırı davranışa son verilmesini emreden ilâmın icrasının geçici durdurulmasına karar verilmesine imkân yoktur (ArbGG § 62) (**Bauer**, Jobst-Hubertus/**Diller**, Martin: Wettbewerbsverbote, München 2009, s.324).

⁴ **Herzog**, Peter E./**Karlen**, Delmar: Attacks on Judicial Decisions, International Encyclopedia of Comparative Law, Vol. XVI, Civil Procedure, Chapter 8, Tübingen 1982, s.18.

olarak, her iki unsuruyla (şekli kesinliği erteleme ve icrayı erteleme) birden görmek mümkün değildir. Buna göre, ilk derece mahkemelerince verilen hükümlere karşı istinaf istemiyle bölge adliye mahkemesine veya temyiz talebiyle Yargıtaya başvurulmasının birinci sonucu, hükmün şekli anlamda kesinleşmesinin engellenmesidir. Türk hukukunda, kesinleşmeden icraya konulabilecek ilâmlara karşı kanun yoluna başvurunun doğurduğu erteleyici etki sadece bununla sınırlı olup, hükmün icrasını durdurmamaktadır. Dolayısıyla Türk hukukunda, olağan kanun yollarına başvuruda erteleyici etkinin tam anlamıyla mevcut olduğu söylenemez⁵. 21.02.2014 tarihli Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararında da bu hususa şu şekilde değinilmiştir:

“Temyiz; açık bir şekilde hatalı ve kanuna aykırı biçimde ortaya çıkmış kararların düzeltilmesini amaçlayan **olağan bir kanun yolu** olarak tanımlanabilir. Bu anlamda temyiz ‘**hukukun hiç uygulanmaması veya yanlış uygulanması**’ sebebi-ne dayanan bir kanun yoludur. Zirâ temyiz hem, kararın daha üst seviyedeki bir mahkeme tarafından denetlenmesini sağlaması, hem de, **şekli bakımından kesinleşmesini ertelemesi itibariyle tam bir kanun yoludur.** -Temyiz kanun yolunun amacının, kanunların ülkenin sınırları içinde yer alan bütün mahkemelerde aynı anlayışla (yeknesak) uygulanmasını sağlamak, içtihatlar yoluyla hukukun geliştirilmesine katkıda bulunmak ve hatalı kararların düzeltilmesini sağlamak suretiyle **kanun yoluna başvuruda bulunan tarafın menfaatini korumak** olduğu söylenebilir. -Bununla birlikte genel olarak temyiz esas amacı, **hukuk yargılamasında birliğin sağlanması ve hukukun geliştirilmesi** olarak kabul edilse bile, hukuka uygun olmadığı düşünülen kararların temyiz edilmesi durumunda, artık temyiz, kamunun ve tarafların yararlarına hizmet edecektir. -Temyiz kanun yolunun konusu en genel tanımıyla, tarafların yeniden incelenmesini istediği mahkeme kararlarıdır. Mahkeme kararlarından sadece nihai nitelikte olanların aleyhine temyiz yoluna başvurulabilir, ancak ara kararlarına karşı başvurulamaz”⁶.

Türk hukukunda kural olarak, ilâmın icraya konulabilmesi için şekli anlamda kesinleşmesine gerek yoktur. Başka bir ifadeyle, alacaklının lehindeki ilâma dayalı

⁵ **Akkaya** s.58; **Alangoya**, Yavuz/**Yıldırım**, M. Kâmil/**Deren-Yıldırım**, Nevhis: Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2009, s.506; **Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Taşpınar Ayyaz**, Sema: Medenî Usul Hukuku, Ankara 2016, s.594, 628; **Bilge**, Necip: Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973, s.16; **Konuralp**, Halûk: Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından) (İstinaf Mahkemeleri, Uluslararası Toplantı, 7-8 Mart 2003, Türkiye Barolar Birliği 2003, s.247- 265), s.253; **Kuru**, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 5, İstanbul 2001, s.4985; **Namlı** s.65; **Özbek**, Mustafa S.: Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İlâmlı İcranın Etkinliği, Ankara 2013, s.702-716; **Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet: Medenî Usul Hukuku, Ankara 2013, 870; **Sungurtekin Özkan**, Meral: Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013, s.348; **Yıldırım**, M. Kâmil: İstinaf (Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, C. 3, Ankara 2000, s.175-191), s.183.

⁶ İBK 21.02.2014, 1/1 (RG 17.04.2014, Sa. 28975).

olarak borçluya karşı ilâmlı icra takibi yapabilmesi için hükmün kesinleşmesi şart olmayıp, alacaklı hüküm kesinleşmeden de ilâm borçlusuna karşı ilâmlı icra takibi yapılabilir. İlâmlı icra takibinin dayanağı olan hükmün borçlu tarafından temyiz edilmiş olması, kural olarak ilâmın icrasını kendiliğinden durdurmamaktadır (HMK m.367, 1; HUMK m.443, 1). Böylece bir yandan temyiz incelemesi sürerken, diğer yandan da, icranın durdurulması kararı alınmadığı takdirde, borçluya karşı yapılan ilâmlı icra takibi devam eder⁷. Bu uygulama, kanun yolunun ayırıcı kıstaslarından biri olan, er-teleyici etkiye (kanun yoluna başvurunun hükmün icrasına engel olması etkisine) aykırıdır⁸. Türk hukuku bu yapıyla Kıta Avrupası hukuku ülkelerinden (örneğin Alman hukukundan) ayrılmakta ve İngiliz hukukuna yakınlaşmaktadır⁹.

§ 2. KESİNLEŞMEDİKÇE İCRA EDİLEMİYEN İLÂMLAR

Türk hukukunda, para alacağına veya taşınır teslimine ilişkin her türlü ilâm, ilâmın verildiği andan itibaren (derhal) icra etkisine sahiptir. Ancak ilâmların kesinleşmeden icra edilebileceği kuralının bâzı istisnaları bulunmaktadır. HMK ve İİK yanında özel kanun hükümleriyle de bâzı ilâmlarda cebrî icraya başvurmak, hükmün kesinleşmesi şartına bağlanabilmektedir.

Kesinleşmedikçe icra edilemeyen (icraya konulabilmesi için kesinleşmesi gereken) ilâmlar şu şekilde özetlenebilir¹⁰:

1) Taşınmaz mala ve taşınmaz mal üzerindeki (tam veya sınırlı) aynı haklara ilişkin ilâmlar kesinleşmedikçe icra edilemez. Örneğin istihkak davası

⁷ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayyavaz s.628; Karslı, Abdurrahim: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2014, s.400; Kuru-Usul 5 s.4629; Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. 4, İstanbul 1997, s.2185; Pekcanitez/Atalay/Özekes s.870; Sungurtekin Özkan-Medeni Yargılama Hukuku s.348; Tanriver, Süha: İlâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996, s.151; Ulukapı, Ömer: Medenî Usûl Hukuku, Konya 2014, s.444; Yıldırım-Kurultay s.183.

⁸ Yıldırım, M. Kâmil: İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, İstanbul 1995, s.271.

⁹ Budak, Ali Cem: Making Foreign People Pay, Darmouth 1999, s.79; Jolowicz, J.A.: England and Wales (Recourse against judgments in the European Union, Civil Procedure in Europe, Vol. 2, The Hague 1999, s.83-98), s.89.

¹⁰ Kulaksız, Cengiz: İlâmlı İcra İcranın Geri Bırakılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1997, s.71-80; Kuru-İcra 4 s.2208-2225; Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Ankara 2013, s.921-927; Kuru, Baki/Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder: İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2014, s.394-395; Muşul, Timuçin: İcra ve İflâs Hukuku, C. 1, 2, Ankara 2013, s.943-945; Oskay, Mustafa/Koçak, Coşkun/Deynekli, Adnan/Doğan, Ayhan: İİK Şerhi, C. 1,2,3,4,5, Ankara 2007, s.634-635; Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2013, s.462-464; Postacioğlu, İlhan E./Altay, Sümer: İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010, s.788; Tanriver-İlâmlı İcra s.152-161; Uyar, Talih: İcra Hukukunda İlâmlı Takipler, Manisa 1991, s.483-484; Uyar, Talih: İcra Hukukunda Yürütmenin Durdurulması (Tehiri İcra) (İİK mad. 36) (MÜHFD 2005/1, s.277-293), s.278-279; Uyar, Talih/Uyar, Alper/Uyar, Cüneyt: İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. 1, 2, 3, Ankara 2014, s.731-732; Üstündağ, Saim: İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2004, s.355; Yıldırım, Mehmet Kâmil/Deren-Yıldırım, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2015, s.300.

(TMK m.683), tescil davası (TMK m.713), yolsuz tescilin silinmesi veya düzeltilmesi davası (TMK m.1025), irtifak haklarına ilişkin davalar, ipoteğin kaldırılması davası, aynı hak uyumsuzluğuna ilişkin olmamakla birlikte aynı hak değişikliğini amaçlayan (örneğin taşınmaz satım vaadine dayalı) tescile zorlama davaları (TMK m.716), müdahalenin önlenmesi davası (men'i müdahale ilâmı¹¹) veya önalım davası (TMK m.734) sonunda verilen ilâmlar kesinleşmeden icra edilemez (HMK m.350, 2; 367, 2; HUMK m.443, 5).

Yargıtaya göre **tapu iptali ve tescil davası**¹² veya **el atmanın önlenmesi ve ecrimisil davası sonucunda verilen ilâmlar**, taşınmazın aynı ile ilgili olduklarından kesinleşmeden icra edilemezler¹³.

Kamulaştırılan taşınmazdaki mülkiyet uyumsuzluğunu çözümlenerek bedelinin takip yapana ödenmesini saptayan kamulaştırma ilâmı, taşınmazın mülkiyet durumunun saptanmasına da ilişkin olduğundan, HMK m.367, 2 (HUMK m.443) hükmüne göre kesinleşmeden yerine getirilemez¹⁴. Benzer şekilde **intifa hakkı** aynı hak olduğundan, intifa hakkına ilişkin bir ilâm kesinleşmeden icra edilemez¹⁵. Buna karşılık Yargıtaya göre, **kiralanan taşınmazın boşaltılması** konusundaki dava, taşınmazın aynına ve aynı haklara ilişkin olmadığından, HMK m.367 (HUMK m.443) tahliye kararlarında uygulanmaz. Bu nedenle de, kiralanan taşınmazın tahliyesi ile ilgili kararın temyiz edilmiş olması ilâmın icrasına engel olmaz¹⁶.

Yargıtay, elatmanın önlenmesi davasında davalı mülkiyet iddiasında bulunmamışsa, asıl olanın mülkiyet hakkına üstünlük tanımak ve malikin malına biran evvel kavuşmasını temin etmek olduğunu belirterek, yargılama giderlerine dair ilâmın icraya konulması için kesinleşmesinin gerekli olmadığına karar vermiştir¹⁷.

Yargıtay, tapu iptal ve tescil davasının reddiyle bedelin iadesine ilişkin ilâmın taşınmazın aynına ilişkin olmadığı gerekçesiyle kesinleşmeden icra edilebileceğine şu şekilde karar vermiştir:

“Borçlu vekili müvekkili aleyhine başlatılan takibe karşı İcra Mahkemesi’ne yaptığı başvurusunda; takip dayanağı ilamda gayrimenkulün aynına ilişkin ihtilaf bulunduğundan ilam kesinleşmeden takibe konu edilemeyeceğinden bahisle takibin iptali isteminde bulunmuş, Mahkemece, tapu iptal ve tescil talebinin reddine

¹¹ 8. HD 24.01.2013, 13546/709 (Ateş, Mustafa: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yargıtay İlke Kararları, C. 1, 2, Ankara 2014, s.2194).

¹² 12. HD 01.03.1989, 7486/2871 (Uyar-İlâmlı Takipler s.38).

¹³ 12. HD 05.11.1987, 15037/11179 (Uyar-İlâmlı Takipler s.45); 12. HD 07.10.1994, 11132/11869 (Uyar-Kanun 1 s.608).

¹⁴ 12. HD 10.05.1976, 3907/5817 (KBİBB).

¹⁵ 12. HD 23.03.1995, 4355/4176 (Uyar-Kanun 1 s.603).

¹⁶ İBK 23.02.1938, 11/7 (KBİBB).

¹⁷ HGK 16.11.2012, 12-823/780 (Ateş s.2191-2192).

bedelin iadesine karar verildiği gayrimenkulün aynına ilişkin ihtilaf içermediği, kesinleşmeden icra edilebileceği gerekçesiyle şikayetin reddine karar verilmiştir.

Hükümün borçlu vekilince temyizi üzerine Dairemizce; ilamda tapu iptali ve tescil olmaz ise bedelin tahsili talebi bulunduğu, bu nedenle gayrimenkul mülkiyeti hususunda ihtilaf mevcut olduğundan kesinleşmeden takibe konulamayacağından takibin iptaline karar verilmesi gerektiğinden bahisle hüküm bozulmuştur.

6100 sayılı HMK'ya eklenen 'Geçici madde 3' atfı ile uygulanması gereken HUMK'un 443/4. maddesi (6100 sayılı HMK'nın 367/2. maddesi) gereğince **gayrimenkule ve buna ilişkin aynı haklara dair hükümler kesinleşmedikçe icra edilemez, buna yönelik şikayetler de kamu düzenine ilişkin olup süresiz şikayete konu edilebilir.**

Somut olayda; takip dayanağı ilamda, dava konusu taşınmazın tapu kaydının iptali ve davacı adına tescili, mümkün olmaması halinde ise ödenen bedelin iadesinin talep edildiği, Mahkemece bedele hükmedildiği, alacaklı vekilinin cevap dilekçesine ekli, ilamın temyizine dair dilekçesinde; tapu iptali ve tescil talebinin reddi hükmü yönünde her hangi bir temyiz bulunmadığı, hükmedilen bedel düşük olduğundan bahisle, bu kısma yönelik temyiz olduğu, ilam Mahkemesinden alınan derkenarda da ilamın yalnızca alacaklı vekili tarafından temyiz edildiği anlaşılmaktadır.

O halde Mahkemece, takip dayanağı ilamda tapu iptal ve tescil talebinin reddedildiği, davacının hükmü bu yönüyle kabullenerek temyiz etmediği ve bu nedenle mülkiyet hususunun kesinleştiği, yalnızca bedele ilişkin hükmün temyiz edilmesi nedeniyle kesinleşmediği, ancak yukarıda yazılı yasal düzenleme gereğince ilamın bu bölümünün icrasına engel bir durum kalmadığı nazara alınarak, şikayetin açıklanan bu nedenle reddi yerine, yazılı gerekçeyle reddine karar verilmesi doğru değildir.

Açıklanan nedenle Dairemizce, mahkeme kararının sonuç itibarıyla doğru olması nedeniyle gerekçesi düzeltilerek onanması gerekirken, takibin iptaline karar verilmesi için bozulduğu anlaşılmakla, alacaklı vekilinin **karar düzeltme isteminin kabulü gerekmiştir**¹⁸.

Karardan, davacının dava dilekçesinde terditli talepte bulunduğu, öncelikle tapu iptali ve tescil, bu talep reddedildiği takdirde bedelin tahsilini talep ettiği anlaşılmaktadır.

Davacı, talepler arasında hukukî veya ekonomik bağlantı olması şartıyla, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, aralarında aslilik-ferilik ilişkisi kurmak sùretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir ve terditli dava ikame edebilir (HMK m.111, 1).

¹⁸ 8. HD 26.01.2015, 16476/1560 (UYAP Portal).

Terditli davada davaya baskın karakterini veren aslî taleptir; çünkü mahkeme, davacının aslî talebinin esastan reddine karar vermedikçe, fer'î talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz (HMK m.111, 2). Davacı, birinci sırada ileri sürdüğü talebin reddedilmesi veya kabul edilmemesi hâlinde ancak ikinci talebi hakkında karar verilmesini istemektedir. Mahkeme de yığılmış talepler arasında serbestçe seçim yapamayarak, aslî talepten önce fer'î talebi karara bağlayamakta, ilk önce aslî talep hakkında, bundan sonra davacının istediği sıraya göre terditli talepler hakkında karar vermektedir. Dolayısıyla terditli talep yığılmasında, asıl talebe usûlî açıdan diğer davalar gibi davranmak ve davanın konusunu aslî talep dikkate alarak belirlemek gerekmektedir¹⁹.

Bu bilgiler ışığında Yargıtay kararına konu olayda davacının aslî talebi tapu iptali ve tescil olduğundan, taşınmazın mülkiyet hakkı dava konusudur ve dava sonunda verilen ilâm taşınmaz mal ve taşınmaz mal üzerindeki aynî haklara ilişkin olduğundan, kesinleşmedikçe icra edilemez (HMK m.350, 2; 367, 2; HUMK m.443, 5).

Davacının davasındaki terditli taleplerden tapu iptal ve tescil talebi reddedilmiş, bedelin iadesine ilişkin talebi ise kabul edilmiştir. Davalı hükmü temyiz etmemiş, davacı ise, hükümdeki tapu iptali ve tescil talebinin reddine yönelik kısmı temyiz etmemiş ve taşınmazın mülkiyet hakkındaki çekişmeye ilişkin kısım böylece taraflarca temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir. Bunun sonucunda davanın konusu, taşınmazın mülkiyet hakkı olmaktan çıkmış ve terditli talepteki bedele dönüşmüştür. Taşınmazın satım bedelinin istirdatı talepli alacak davası da taşınmazın aynına ilişkin bir dava olmadığından, kesinleşmeden icra edilebilecek niteliktedir.

Nitekim Yargıtay aşağıdaki kararında, dava konusu taşınmazın tapu kaydının iptali ve davacı adına tescilinin aslî talep; bu mümkün olmadığı takdirde satım bedelinin fer'î talep olarak ileri sürüldüğü terditli davada, aslî talebin reddedilerek fer'î talebin kabul edilmiş olmasının, terditli davanın niteliğini değiştirmeyeceğini isabetli olarak kabul etmiştir. Buna göre terditli davaya baskın karakterini veren aslî talep, davalı adına olan tapu kaydının iptali ile davacı adına tescili olduğundan, dava taşınmazın aynına ilişkindir. Davacının fer'î talebi bu gerçeği değiştirmeyeceğinden, hüküm kesinleştiikten sonra icraya konulabilir.

“Borçlu aleyhine, İstanbul 6. Tüketici Mahkemesi’nin 2012/638 Esas ve 2013/627 Karar sayılı ilamına dayalı olarak ilamlı takip başlatılmıştır. Şikayetçi borçlu vekili, dayanak ilam gayrimenkulün aynına ilişkin olduğundan kesinleşmeden takibe konulamayacağı, kesinleşmeden itibaren faizin başlayacağı, aynı ilama dayanılarak

¹⁹ **Muşul**, Timuçin: Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, Ankara 2009, s.107, 178-179.

iki ayrı takip başlatıldığından bahisle takibin iptalini talep etmiştir. Mahkemece; şikayetin 7 günlük sürede yapılmadığından bahisle süre yönünden şikayetin reddine karar verilmesi üzerine; hüküm borçlu vekili tarafından temyiz edilmiştir.

6100 sayılı HMK'ya eklenen 'Geçici madde 3' atfı ile uygulanması gereken HUMK'un 443/4. maddesi (6100 sayılı HMK'nın 367/2. maddesi) gereğince **gayrimenkule ve buna ilişkin aynı haklara dair hükümler kesinleşmedikçe icra edilemez, buna yönelik şikayetler de kamu düzenine ilişkin olup süresiz şikayete konu edilebilir.**

Somut olayda; takip dayanağı ilamda **dava konusu taşınmazın tapu kaydının iptali ve davacı adına tescilinin**, bunun mümkün olmaması halinde bedelin talep edildiği, davalıların davanın reddini savunduğu, Mahkemece tapu iptal ve tescilin koşulları oluşmadığından reddi ile **davacının taşınmazla ilgili yaptığı masrafların bedeline hükmedildiği, taşınmazın aynı tartışılarak sonuca ulaşıldığı anlaşılmaktadır.**

Bu durumda Mahkemece, işin esası incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken şikayetin süreden reddi isabetsizdir"²⁰.

İcra ve İflâs Kanununda sayılan koşullarla (İİK m.277-284) açılan tasarrufun iptali ilâmının icrası için kesinleşme şartı aranmayacağını²¹ Yargıtay şu şekilde belirtmiştir:

"1086 sayılı HUMK'un 443/4 (HMK m.367/2.) maddesi gereğince gayrimenkule ve buna ilişkin aynı haklara ilişkin hükümler kesinleşmedikçe icra edilemezler. Buna karşılık gayrimenkulün aynına ilişkin olmayan (gayrimenkul üzerindeki kişisel "şahsi" haklara yönelik) ilamların icraya konulabilmesi için bunların kesinleşmesine gerek yoktur.

Somut olayda, takip dayanağı ilam İİK'nın 277 ve müteakip maddelerine dayalı tasarrufun iptaline ilişkin bir ilamdır. Aynı Yasa'nın 283. maddesine göre **taşınmazın tasarrufun iptaline konu edilmesi, üçüncü şahıs üzerindeki kaydın**

²⁰ 8. HD 24.02.2015, 2215/4878 (UYAP Portal).

²¹ "HMK'nın 367/2. maddesi gereğince gayrimenkul ve buna ilişkin aynı haklarla ilgili hükümler kesinleşmedikçe icra edilemezler. Buna karşılık **gayrimenkulün aynına ilişkin olmayan, gayrimenkul üzerindeki kişisel 'şahsi' haklara yönelik ilamlar kesinleşmeden icraya konulabilir.** -Somut olayda, takip dayanağı ilam İİK'nın 277 ve müteakip maddelerine göre açılmış tasarrufun iptali davası sonucunda, aynı yasanın 283/2. maddesi gereğince **bedele hükmedilmesine ilişkinidir. Bu tür kararlarda amaç yalnızca borçlunun tasarrufuna konu ettiği maldan alacaklının alacağı tahsili olanağını sağlamaktan ibaret olup, tapu kaydının iptaline yönelik bir hüküm yer almaz.** Bu nedenle söz konusu ilam bu haliyle aynı değil şahsi hak doğurur nitelikte olup HUMK'un 443/4. maddesi kapsamında kalmadığından **infazı için kesinleşmesi şartı aranmaz.** -O halde mahkemece, **bedele dönüşen tasarrufun iptali ilamında hükmedilen alacağın kesinleşmeden takibe konabileceği nazara alınarak, borçlunun faize ilişkin itirazları incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi yerine, yazılı gerekçeyle takibin iptali yönünden hüküm tesisi isabetsizdir"** (8. HD 26.06.2012, 6078/6234: MİHDER 2013/1, s.248).

tashihi mahal olmadan borçlunun tasarrufa konu ettiği taşınmazdan alacak-
lıya haciz ve satışı isteyebilme hakkı verdiğiinden taşınmazın aynı ile ilgili
değil şahsi hak doğurucu niteliktedir. 1086 sayılı HUMK'un 443/4. (HMK
m.367/2.) maddesi kapsamında kalmadığından dayanak ilâmın icrası için kesin-
leşme şartı aranmaz.

Bu durumda Mahkemece şikayetin reddi yerine, yazılı gerekçeyle kabulü ile
takibin iptali yönünden hüküm kurulması isabetsizdir”²².

Benzer şekilde taşınmaz satım bedelinin ödenmesi, kira bedelinin ödenmesi,
kira sözleşmesine aykırılık sebebiyle tahliye talebiyle açılan davalar, ecrimisil dava-
ları veya kamulaştırmasız el atma iddiasına dayalı tazminat istemine ilişkin davalar-
da hükmedilen tazminatlar²³ taşınmazın aynına ilişkin olmayıp²⁴ şahsî dava olduk-
larından²⁵, bu davalar sonunda verilen illâmlar kesinleşmeden icraya konulabilir²⁶.

2) Bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın, bütün gemi-
lere ve bunlarla ilgili aynî haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe icra edile-
mez (İİK m.31/a). Gemilerin yüksek ekonomik değerleri ve gemiyle ilgili çatışan
menfaatler dikkate alınarak, Kanunda gemiler üzerindeki aynı hak çekişmelerine
ilişkin illâmların ancak kesinleştikten sonra icraya konulabileceği hükme bağlan-
mıştır. Bunun da ötesinde Kanunda, kesinleşmeden icra edilemeyecek kararlar,

²² 8. HD 19.02.2015, 1340/4607 (UYAP Portal).

²³ 8. HD 18.02.2013, 14158/1628 (Ateş s.2195). Ayrıca bkz. Ateş s.2194.

²⁴ “Somut olayda takip konusu Üsküdar Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 24.02.2009 tarih ve 2008/145
Esas, 2009/35 Karar sayılı ilâmının incelenmesinde; davaya konu taşınmazla ilgili olarak taraf-
lar arasında kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapıldığı, imar durumuna göre inşaat yapılması
mümkün olmadığından, akdin mutlak butlanla batıl olduğu ve taşınmazda borçlunun fuzuli
şagil konumunda bulunduğundan bahisle müdahalenin men'inin talep edildiği; borçlunun
haksız işgalci olduğundan bahisle mahkemece müdahalenin menine karar verildiği görülmektedir.
Bu durumda, taşınmazın aynı ihtilafı olmadığından ilâmın infazı için kesinleşmesine gerek
bulunmamaktadır. O halde, şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, ilâmın taşınmazın aynı
ile ilgili bulunduğu ve kesinleşmeden icra takibine konulamayacağından bahisle kabulü yönünde
hüküm tesisi isabetsizdir” (12. HD 08.02.2010, 21257/2295: MİHDER 2012/1, s.161).

²⁵ “Somut olayda, ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 24.02.2010 tarih ve 2008/648 Esas, 2010/139
Karar sayılı ilâmının incelenmesinde; Davaya konu ‘... beton su deposu olarak gösterilen bölüm-
de davalı karşı davacının 1/4 oranında aynı genişlikte plastik su borusu ile su almasının engel-
lenmesine yönelik davacı karşı davalıların 3/4 oranında su kullanmasına imkan verecek şekilde
belirtilen su kaynağı üzerinde ‘su rejimi kurulmasına’ karar verildiği görülmektedir. Bu durum-
da, taşınmazın aynı ihtilafı olmadığından ilâmın infazı için kesinleşmesine gerek bulun-
madığı gibi, ilâmın ferilerinden olan vekalet ücreti ve yargılama giderleri alacağı yönünden takip
başlatılması için kararın kesinleşmesi koşulu bulunmamaktadır. O halde, şikayetin reddine karar
verilmesi gerekirken ilâmın taşınmazın aynı ile ilgili bulunduğu ve kesinleşmeden icra takibine ko-
nulamayacağından bahisle kabulü yönünde hüküm kurulması isabetsizdir” (12. HD 23.12.2010,
18928/31368: KBİBB).

²⁶ Kuru, Baki/Budak, Ali Cem: Tespit Davaları, İstanbul 2010, s.41-42; Umar, Bilge: Hukuk Mu-
hakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2014, s.1018-1019; Uyar, Talih: İcra ve İflas Hukukunda İptâl
Davaları, Ankara 1992, s.295; Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2013,
s.1580.

sadece gemilerle ilgili aynı haklar hakkındaki hükümlerle sınırlı tutulmamış, gemilerle ilgili tüm ilâmların icra edilebilmesi için kesinleşmesi şartı aranmıştır. Taşınmazlara ilişkin bazı cebri icra hükümlerinin gemilere de uygulanmasını öngören Kanunlardaki açık istisnalar (İİK m.136; 144/a; 153/a; TTK m.1381; 1383) dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler, İİK hükmünce taşınır sayılmaktadır (İİK m.23, 2). Gemiler hakkında İİK'nın taşınırlara ilişkin hükümlerinin uygulanmasına rağmen, gemi siciline kayıtlı olsun olmasın bütün gemilere ilişkin her türlü ilâmlar (şahsi haklara, alacak haklarına), kesinleştikten sonra icra edilebilecektir. Örneğin, kira sözleşmesine dayanarak kiracı tarafından geminin teslimi için kiralayana karşı dava açılmışsa, bu dava sonunda verilen ve gemiyle ilgili şahsî hakka ilişkin olan ilâmın icra edilmesi için de kesinleşmesi beklenecektir²⁷.

3) Aile²⁸ ve kişiler hukukuna ilişkin ilâmlar kesinleşmedikçe icra edilemez (TMK m.8-494; HMK m.350, 2; 367, 2; HUMK m.443, 4). Örneğin boşanma, babalık davası, çocuk teslimi²⁹ (İİK m.25) veya çocukla şahsî ilişki kurulmasına (İİK m.25/a) ilişkin ilâmların icraya konulabilmesi için kesinleşmeleri şarttır. Boşanma, evliliğin feshi ve butlanı davaları sonunda verilen bozcu inşâi nitelikteki boşanma, evliliğin feshi ve iptali hükümleri kesinleşmeden icra edilemez³⁰.

Boşanma hükmü kesinleşme tarihinden itibaren, kanun gereği (*ipso iure*) geleceğe etkili (*ex nunc*) olarak doğrudan sonuç doğurur ve ayrıca ilâmlı icraya ihtiyaç duymaz³¹. Boşanmadan kaynaklanan (boşanma ilâmıyla hükmedilen) ve fer'î inşâi hüküm niteliğinde olan maddî ve manevî tazminat taleplerinin tahsili için ilâmlı icraya konulmaları gerekse de, bunlar da aslın rejimine tâbi olup, kesinleşmeden icra edilemezler³². Zirâ aile hukukuna ilişkin fer'î inşâi hükümlerdeki alacaklar da, asıl hükmün kesinleşmesiyle muaccel olmakta ve bu alacaklara kesinleşme tarihinden itibaren faiz işletilebilmektedir³³. Ancak, boşanma ilâmı kesinleştiği takdirde³⁴, boşanma davasından sonra açılan tazminat davasında hük-

²⁷ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.575-576.

²⁸ Örneğin nişanın bozulması nedeniyle maddî ve manevî tazminat davası sonunda alınan ilâm aile hukukuna ilişkin olduğundan, kesinleşmeden icraya konulamaz (12. HD 21.07.2005, 12502/16232: Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.672).

²⁹ 12. HD 11.11.1993, 13533/17604 (Uyar, Talih: Gerekçeli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, C. 1, Ankara 1996, s.617).

³⁰ Kuru-El Kitabı s.923-924, 979, 981.

³¹ Kuru-İcra 4 s.2215; Tanrıver, Süha: Türk Aile Mahkemeleri, Ankara 2014, 98; Tutumlu, Mehmet Akif: Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, C. 2, Ankara 2009, s.1551-1552, 1606.

³² 12. HD 11.10.2006, 15616/18971 (Kaçak, Nazif: İlâmlı İcra, Ankara 2007, s.87).

³³ HGK 21.09.2000, 12-1056/1062 (Tutumlu-Boşanma Yargılaması s.1611-1612).

³⁴ "...kural olarak boşanma ilâmı ile birlikte hükmedilen maddî ve manevî tazminatın boşanma kararının eklentisi olması nedeniyle boşanma ilâmı kesinleşmeden takibe konu edilmesi, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 443. maddesi karşısında mümkün değildir. -Boşanma

medilen maddî ve manevî tazminat alacaklarının ilâmlı icra takibine konulabilmesi için kesinleşmeleri gerekli değildir³⁵.

Aynı şekilde boşanma kararının eklentisi niteliğinde olan çocukla şahsî münasebet tesisine ilişkin ilâmın³⁶ (İİK m.25/a) icrası için de, boşanma kararının kesinleşmesi gerekir³⁷.

Yargıtaya göre bu esas, boşama hükmünün fer'isi olarak hükmedilen yoksulluk ve iştirak nafakaları için de aynen geçerli olup, boşanma kararının eklentisi olan yoksulluk ve iştirak nafakaları, boşanma ilâmı kesinleşmeden icraya konulamaz³⁸. Ancak doktrinadaki aksi görüşe göre, iştirak, yoksulluk ve yardım nafakasına ilişkin hükümler, kanunda nafaka hükümleri açıkça müstesna tutulduğu için (HUMK m.443, 3; HMK m.350, 1; 367, 1), boşanma ilâmının kesinleşmesi beklenmeden icra edilebilir. Yapılan bu tespit, boşanma davasında tedbir nafakasına (TMK m.169) hükmedilmemişse, iştirak ve yoksulluk nafakası bakımından bilhassa önem taşır. Çünkü önceden tedbir nafakasına hükmedilmişse, maddî hukuka özgü geçici koruma tedbiri olan tedbir nafakası, mahkemece kesilmesine karar verilmediği sürece, dava sonunda verilen boşanma hükmünün şekli anlamda kesinleşmesine kadar devam edeceğinden, boşama ilâmında yer alan iştirak ve yoksulluk nafakası için ilâmlı icraya başvurmaya gerek kalmaz³⁹.

Yargıtaya göre yoksulluk nafakası, boşanmadan sonraki dönem için hüküm altına alınan nafaka türü olduğundan, boşanma kararı kesinleşmeden icraya konulamayacağı gibi, yoksulluk nafakasının kaldırılmasına dair mahkeme kararı da, aynı şekilde kesinleşmeden icra edilemez⁴⁰. Bu kuralla aynı doğrultuda, boşanma

kararının kesinleşmesi hâlinde ise bu ilâmla birlikte hükmedilmiş olsa bile kesinleşmeyen maddî ve manevî tazminata ilişkin hükmün, takibe konu edilmesi olanaklıdır. Yine, tedbir niteliğinde hükmedilen nafakanın da takibe konu edilmesinde buna ilişkin hükmün kesinleşmesi aranmaz" (HGK 22.10.2008, 12-656/638: **Muşul**, Timuçin: Gerekeçli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, Tebligat Kanunu, Ankara 2011, s.194).

³⁵ 12. HD 22.02.2007, 377/2992 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.653); 12. HD 21.11.2006, 18468/21769 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.659).

³⁶ "HUMK.'nun 443/4. maddesi uyarınca aile ve şahsın hukukuna mütedair hükümler katiyet kesbetmedikçe infaz olunamaz, hükmünü içermektedir. Dayanak ilâmda tarafların boşanmalarına ve müşterek çocuk R.G.K.'nin velayetinin davacı anneye bırakılmasına, babanın da küçükle şahsî münasebet tesisine hükmedildiği anlaşılmaktadır. **Şahsî münasebet tesisi boşanmanın eklentisi niteliğinden olup, boşanma kararı kesinleşmeden infaz olunamaz.** O hâlde, mahkemece şikayetin kabulü yerine yazılı gerekçe ile reddine karar verilmesi isabetsizdir" (12.12.2005, 21349/24736: **Muşul**-İcra ve İflâs Kanunu s.177). Aynı yönde diğer bir karar için bkz. 12. HD 31.01.1994, 794/1115 (**Muşul**-İcra ve İflâs Kanunu s.178).

³⁷ **Muşul**-İcra s.944; **Tanrıver**-Aile Mahkemeleri s.101-103.

³⁸ 12. HD 11.12.2006, 20310/23497 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.657); 12. HD 31.11.1994, 12209/4883 (**Tutulmuş**-Boşanma Yargılaması s.1613). Karş. 12. HD 20.02.2004, 26560/3493 (**Kuru**-El Kitabı s.925).

³⁹ **Tanrıver**-Aile Mahkemeleri s.98-100.

⁴⁰ 12. HD 01.04.2010, 25568/7842 (**Kuru**-El Kitabı s.925).

ilâmında nafakanın kesilmesine karar verilmişse, boşanma ilâmı kesinleşmedikçe nafakanın kesilme hükmü icra olunamaz ve boşanma ilâmı kesinleşinceye kadar nafakanın ödenmesine devam edilir⁴¹.

Buna karşılık, tedbir nafakası, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra açılan yoksulluk ve iştirak nafakaları ile yardım nafakalarında bu kural geçerli olmayıp, bu nafaka hükümlerinin ilâmlı icraya konulması için kesinleşmesi şart değildir; hatta niteliği gereği bu tür nafaka ilâmlarının temyizi icrasını durdurmayacağı gibi, Yargıtayca nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına dahi karar verilemez⁴² (HMK m.350, 1; 367, 1; HUMK m.443, 3; İİK m.36, 4). Yargıtay'ın konuyla ilgili bir kararında bu hususa şu şekilde dikkat çekilmiştir:

“Alacaklı tarafından borçlu aleyhine başlatılan ilamli takipte; borçlu İcra Mahkemesi’ne başvurusunda; tedbir nitelikli nafaka alacağının ancak ilamsız takibe konu edilebileceğini açıklayarak takibin iptaline karar verilmesini talep etmiştir. Mahkemeye tedbir nafakasının ilam kesinleşmeden takibe konu yapılamayacağı gerekçesiyle takibin iptaline karar verilmesi üzerine; hüküm alacaklı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

⁴¹ “HUMK. nun 443. maddesine göre, gayrimenkulün aynına ve buna ilişkin aynı haklara, aile ve şahsın hukukuna dair hükümler kesinleşmedikçe infaz istenemez. **Bu nevi davalar sonucunda, asıl talebe bağlı olarak kurulmuş sair isteklerin de aynı hukuki akibet ve rejime tabi olması zorunludur.** -Taraflar arasında mülkiyeti ihtilafı gayrimenkule vaki müdahalenin önlenmesi ile birlikte o gayrimenkulün haksız olarak el konulmasının sabit görülmesi nedeni ile hükmolunan maddi tazminat ya da ecrimisile ilişkin ilam bölümü dahil olmak üzere, avukatlık ücreti, yargılama gideri istekleri, **ait oldukları ilam kesinleşmedikçe HUMK. nun 443. maddesi uyarınca, takibe konu olamaz.** -Keza, boşanma, babalığa hükmedilmesi gibi dilekçelerle açılmış davalarda; davanın haklı görülmesi üzerine talep dairesinde hükmolunan maddi veya manevi tazminatlar, **bunların eklentilerini teşkil eden yargılama gideri ve avukatlık ücreti de, asla sıkı sıkıya bağlı olmaları sebebiyle, boşanma veya babalığa hükmedilmesi ve davalının haksız görülerek sorumlu tutulması sebebiyle ortaya çıktığı için, bu nevi ilamlar usulen kesinleşmedikçe takibe konu edilemez.** -Nafakaya dair ilam bu rejim dışında bırakılmıştır, kesinleşme aranmaz. Ancak, **boşanmaya dair ilamda nafakanın kesilmesine karar verilmiş ise, bu ilam kesinleşmedikçe kesilme hükmü icra olunamaz.** -Olayda, takibin dayanağı ilamın kesinleştiğine dair şerh mevcut değildir. Babalığa hükmedilmiş, ayrıca evlenme vaadi gerçekleşmediğinden ötürü manevi tazminat ve nafaka isteği ilama bağlanmıştır. **-Manevi tazminat;** babalık davasının kabulü sebebiyle nazara alınmış olup **davanın aslına sıkı sıkıya bağlıdır.** Babalık hükmü kesinleşmedikçe eklenti durumundaki manevi tazminat ve bunun faizi, avukatlık ücreti, yargılama gideri yönünden takip açılmasına, HUMK. nun 443. maddesi, hükmü müsait değildir” (12. HD 13.02.1989, 6107/1804: KBİBB).

⁴² **Kulaksız** s.74; **Kuru-İcra** 4 s.2218; **Kuru-EI Kitabı** s.925; **Tanrıver-İlâmlı İcra** s.153, 164; **Tanrıver-Aile Mahkemeleri** s.99-100; **Tutumlu-Boşanma Yargılaması** s.1612; **Yıldırım/Deren-Yıldırım** s.300; **Yılmaz-Şerh** s.1581. Ayrıca bkz. 12. HD 28.03.2005, 2921/6494 (**Kaçak** s.97; **Oskay/ Koçak/Deynekli/Doğan** s.675). Her ne kadar Kanunda (HMK m.367, 1; HUMK m.443, 3; İİK m.36, 4), temyize başvurunun nafaka hükümlerinin icrasını durdurmayacağı ve teminat karşılığında dahi olsa Yargıtaydan icranın durdurulması kararı alınamayacağı kesin olarak ifade edilmiş ve nafaka hükümleri bakımından bir istisnaya yer verilmemişse de, doktrinde haklı olarak belirtildiği gibi kanundaki bu düzenleme, nafaka ödenmesine ilişkin hükümlere hasredilmelidir. Boşanma ile ilgili tedbir nafakasının kesilmesine ilişkin hükümler kesinleşmeden icra edilememelidir. Zirâ tedbir nafakası, ilgilinin zorunlu ihtiyacını karşılamak üzere tahsis edilen ve evlilik birliğinin gereği sayılan bir yüküme katkı niteliğindedir (**Bilge** s.173).

Eskişehir 3. Aile Mahkemesi'nin 12/12/2013 tarih ve 2012/860 Esas 2013/884 Karar sayılı ilamında '... tarafların boşanmalarına, dava tarihinden geçerli olmak üzere aylık 800,00 TL tedbir nafakasına...' hükmedildiği, takibin ise anılan bu nafaka alacağıın tahsili için başlatıldığı anlaşılmaktadır. **Talep edildiği aşamada tedbir nafakası alacağı ilama bağlanmış olduğundan ilamlı takip yapılabilir.**

HMK Geçici 3. maddesi yollamasıyla, uygulanması gereken HUMK 443/4 (HMK 367/2) maddesi gereğince **aile ve şahıs hukukuna ilişkin hükümler (ilamlar) kesinleşmedikçe icra edilemezler. Fakat tedbir nafakasına ilişkin hükümlerin icrasını isteyebilmek için bunların kesinleşmesini beklemeye gerek bulunmamaktadır.**

Bu nedenlerle Mahkemece şikayetin reddi gerekirken aksi düşünce ve yazılı gerekçeyle takibin iptaline karar verilmesi doğru değildir"⁴³.

Boşanma davasının eki niteliğinde olmayıp, boşanma davasından bağımsız biçimde edaya ilişkin ilâmlardan olduğu, şahsın hukuku veya aile hukukuna ilişkin durumlarda bir değişiklik yaratmadığı ve sonuçları itibariyle sadece tarafların malvarlığını etkilediği için, ziynet eşyasının bedelinin tahsiline ilişkin ilâmlar (ziynet eşyasının aynen iadesi, aynen iade mümkün olmadığı takdirde ilâmda hükmedilen bedelinin yasal faizi ile tahsili ilâmı), boşanma ilâmı kesinleşme dahi ilâmlı icra takibine konulabilir⁴⁴. Benzer şekilde mal rejiminin tasfiyesi, katkı payı ve katılma alacağı taleplerini içeren davalar (mal rejiminin tasfiyesi davası) sonunda katkı payı alacağına (TMK m.227) ilişkin olarak verilen eda ilâmları,

⁴³ 8 HD 24.02.2015, 4837/4898 (UYAP Portal).

⁴⁴ "Alacaklı tarafından, Uzunköprü 1. Asliye Mahkemesi'nin 21.04.2011 tarih ve 2007/520 E. 2011/117 K. sayılı boşanma ilamında hüküm altına alınan **ziynet eşyalarının iadesi mümkün olmadığı takdirde bedelinin yasal faizi ile tahsili ve yargılama giderlerinin tahsili amacıyla ilamlı icra takibine başlandığı, borçlunun ilamın kesinleşmediğinden bahisle takibin iptali istemiyle icra mahkemesine başvurduğu**, mahkemece istemin kabulüne ve **icra emrinin iptaline** karar verildiği anlaşılmıştır. -HUMK.'nun 443/4. maddesi gereğince aile ve şahsın hukuku ile ilgili hükümler kesinleşmedikçe takibe konu edilemezler. Ayrıca, boşanma kararının eklentisi olan yargılama gideri ve tazminat vs. alacaklara ilişkin hükümler de aynı kurala tabidirler. -Somut olayda, Uzunköprü 1. Asliye Mahkemesi'nde Ö.İ.E.'nin, L.E. aleyhinde açtığı boşanma davasında tarafların boşanmalarına karar verildiği ve **aynı ilamda ziynet alacağıın kabulü ile ziynet eşyalarının aynen iadesine**, aynen iade mümkün olmadığı takdirde 10.534,00 TL'nin **davalı L.'den alınıp, davacı Ö.'e verilmesine**, hükmedildiği görülmüştür. Ayrıca ilamın boşanma davası ile birlikte görülen ve hüküm altına alınan takı bedelinden kaynaklanan tazminat alacağına ilişkin takibe konulan kısmının, **tarafların şahsi ya da ailevi yapılarına ilişkin durumlarında bir değişiklik yaratmayan, sonuçları itibariyle ancak tarafların mal varlığını etkileyebilen, boşanma ilamının fer'i niteliğinde olmayıp ondan bağımsız olan edaya ilişkin ilamlardır.** Bu nitelikleri itibariyle de **takı bedelinden kaynaklı tazminat alacağına ilişkin ilamların, diğer edaya ilişkin ilamlar gibi, kesinleşmeden icraya konulmaları mümkündür.** Bu nedenlerle, mahkemece borçlunun şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken takip konusu ilamın kesinleşmeden takibe konulamayacağı gerekçesi ile takibin iptali isabetsizdir. -Açıklanan nedenlerle; işin esasına girilip sonucuna göre bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir" (12. HD 18.04.2012, 30173/13094: MİHDER 2013/1, s.257). Aynı yönde bkz. 12. HD 31.05.2011, 2011/11251 (İBD 2012/6, s.518-519).

boşama hükmünün fer'isi niteliğinde olmadıklarından kesinleşmeden icra edilebilirler⁴⁵.

Yargıtay, kişiler hukuku kavramını geniş yorumlamakta ve tüzel kişilerin organları ile ilgili ilâmların da kesinleşmeden icra edilemeyeceğini kabul etmektedir⁴⁶. Bu bağlamda Yargıtay, marka hakkına tecavüz⁴⁷ ve haksız rekabetin önlenmesine⁴⁸, şirketin fesih ve tasfiyesine, tüzel kişiliği olmayan âdî ortaklığın feshi ile tasfiyesine, haksız müdahalenin önlenmesine⁴⁹ ilişkin ilâmların *şahsın*

⁴⁵ “Somut olayda takibin dayanağı olan ilâm, Medeni Kanun’un 227 ve devamı maddelerine dayalı katkı payı alacağına ilişkin olup, bu nevi ilâmlar konu olarak anılan kanunun ‘Aile Hukuku’ kitabında yer alsa da, **tarafaların şahsı ya da ailevi yapılarına ilişkin hukuki durumlarında bir değişiklik yaratmayan, sonuçları itibarıyla ancak tarafların mal varlığını etkileyebilen, boşanma ilâmının fer’i niteliğinde olmayıp ondan bağımsız olan edaya ilişkin ilâmlardır.** Bu nitelikleri itibarıyla de katkı payı alacağına ilişkin ilâmların, diğer edaya ilişkin ilâmlar gibi, kesinleşmeden icraya konulmaları mümkündür. O halde mahkemece şikâyetin reddine karar verilmesi gerekirken kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup, mahkeme kararının belirtilen nedenlerle bozulması gerekirken onandığı anlaşılmakla karar düzeltme isteminin kabulü gerekmektedir” (12. HD 28.10.2009, 23781/21947: **Muşul**-İcra ve İflâs Kanunu s.176; İBD 2012/2, s.395). Aynı yönde 8. HD 09.03.2015, 5438/5540 (UYAP Portal)

⁴⁶ “İcra takibine dayanak yapılan ilâmın borçlu olan Harb-İş Sendikası Genel Merkez Disiplin Kurulunca ilâm alacaklısı hakkında alınan **6 ay görevden uzaklaştırılması ile ilgili 09.12.2005 gün ve 6 sayılı kararın İş Mahkemesince iptaline** karar verilmesinden sonra ilâm alacaklısı bu mahkeme kararına dayanarak ilâmlı icra takibine geçmiş ve yeniden göreve başlatılması için borçlu tarafa örnek 4-5 no.lu icra emri tebliğ ettirmiştir. Kişiler hukukuna (MK.nın m.8-494) ilişkin hükümler (ilâmlar) kesinleşmedikçe icra edilemez. (HUMK’un m.443 IV) (Prof. Dr. Baki Kuru İcra İflâs El Kitabı 2004 baskı sf: 791) **Şahsın (kişinin) hukuku deyimi, geniş olarak yorumlanmalı ve tüzel kişilerin organları ile ilgili ilâmların da kesinleşmeden icra edilemeyeceğinin kabul edilmesi gerekir.** Bu nedenlerle dayanak ilâm kesinleşmeden takibe konu edildiğinden Mahkemece şikâyetin kabulü yerine yazılı gerekçe ile reddine karar verilmesi isabetsizdir” (12. HD 08.06.2006, 9591/12233: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.666). Doktrinde Yargıtayın bu yöndeki kararları desteklenmektedir. Örneğin Türkiye Futbol Federasyonu merkez hakem kurulunun seçiminin iptaline ilişkin mahkeme kararının, şahsın hukukuna ait olması nedeniyle kesinleşmeden icra edilemeyeceği haklı olarak belirtilmiştir. Bkz. **Kuru**, Baki: TFF Merkez Hakem Kurulunun Seçiminin İptaline İlişkin Mahkemece Verilen Kararın Kesinleşmeden İcra Edilip Edilemeyeceği Hakkında Hukuki Mütalâa (Av. Atılâ Elmas Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı 2012, s.627-633), s.633.

⁴⁷ “Somut olayda, **şahsın hukukuna dair marka haklarına tecavüz ve haksız rekabet yönünden karar kesinleşmiş olduğundan** bozmaya uyularak verilen **tazminat ve vekalet ücreti hakkındaki hükmün kesinleşmeden takibe konması mümkündür.** O halde şikâyetin reddi, yerine yazılı kabulüne karar verilmesi isabetsizdir” (8. HD 24.01.2013, 12774/714: **Ateş** s.2194).

⁴⁸ 12. HD 01.02.2007, 24548/1635 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.654; **Muşul**-İcra ve İflâs Kanunu s.182).

⁴⁹ “Takip dayanağı İstanbul 4. Fikrî ve sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi’nin 08.05.2009 tarih ve 2006/533 esas-2009/95 karar sayılı kararın birinci fıkrasında; ‘Asıl davada 4161 no.lu tasarımın iptaline karar verilmiş olup, bu hususun kesinleştiğinden bu konuda yeniden hüküm tesisine yer olmadığına’ karar verildiği, ilâmın 6. fıkrasında ise; ‘Davalının eyleminin ürün benzerliği yolu ile **haksız rekabet ve haksız müdahale** oluşturduğunun tespitine ve haksız rekabet ve müdahalenin önlenmesine’ karar verildiği görülmektedir. -HUMK’un 443/4. maddesinde ‘Aile ve şahsın hukukuna mütedair hükümlerin kesinleşmedikçe takibe konulmayacağı’ düzenlenmiştir. -Somut olayda, **Fikri ve Sınaî Haklar Mahkemesi’nin ürün benzerliği yoluyla tescilli tasarımına haksız müdahalenin önlenmesine yönelik olarak oluşan hüküm, HUMK’un 443/4. maddesi kapsamında şahsın hukukuna ilişkin tescilli hakka tecavüz niteliğinde olduğundan, bu nitelikteki ilâmlar kesinleşmeden infaz edilemeyeceği gibi, eklentisi olan yargılama giderleri ve vekalet ücreti de, kesinleşmeden takibe konulamayacağından** mahkemece şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir” (12. HD 07.06.2010, 2565/14104: KBİBB).

hukukuna ait olması nedeniyle, kesinleşmeden takip konusu yapılamayacağını⁵⁰ içtihat etmiştir⁵¹. Buna karşılık, takip dayanağı ilâm şahsın hukukuna ait olmayıp malvarlığına (meselâ tazminat alacağına) ilişkinse, ilâmın icra edilebilmesi için kesinleşmesine gerek olmadığına tereddüt edilmemelidir⁵².

4) 1086 sayılı HUMK'un isabetli olarak benimsediği sisteme göre, **hakem kararları** kesinleşmeden icra edilememekteydi. Hakem kararı ancak, temyiz incelemesi sonucunda onanmışsa bundan sonra; temyiz süresi geçirilerek kesinleşirse, mahkemece hakem kararının usûle, şekle ve kamu düzenine uygun olduğunun onaylanmasıyla icra kabiliyeti kazanmaktaydı⁵³ (HUMK m.536).

⁵⁰ "Takip konusu ilamda, taraflara murislerinden miras yolu ile geçen dava konusu bağımsız bölüm taşınmazda (dairede) davalının, davacı paydaşların 4/15 payına yaptığı **haksız müdahalenin menî** ile 31.059,20 TL ecrimisinin tahsiline karar verilmiştir. İlamın infazı amacıyla düzenlenen örnek 4-5 numaralı icra emriyle; ecrimisil, ilam vekalet ücreti ve yargı giderinin tahsili ile 4/15 paya borçlunun müdahalesinin menî, yine örnek 2 numaralı icra emriyle de; bağımsız bölümde bulunan alacaklıların 4/15 payına **müdahalenin menî** ile tahliye ve teslim istenmiştir.

Borçlu vekili, ilamın taşınmazın aynına ilişkin olduğu kesinleşmeden icra edilemeyeceği ve paya müdahalenin menî'nin fiili olarak mümkün olamayacağı gerekçeleriyle takibin iptalini talep etmiştir.

Mahkemece, **ilamın müdahalenin menine ilişkin olduğu, kesinleşmeden takibe konulmasına engel bulunmadığı** ve örnek 2 numaralı icra emrinin ilama uygun düzenlendiği gerekçeleriyle istemin reddine karar verilmiş, hüküm borçlu tarafca temyiz edilmiş ve Dairemizce onanmıştır.

TMK'nın 688 vd. maddeleri gereğince davacı ve davalıların paydaşı oldukları taşınmazın her parçasında mülkiyet hakkına sahip buldukları, dava konusu edilen kısım da her cüzünde hakları bulunduğu, ortaklığın giderilmesi yolu ile hisseler ifraz edilmedikçe müdahalenin meninin fiilen mümkün olmayacağı, anlaşılmaktadır.

Bu durumda, örnek 4-5 icra emrindeki istemin yeterli olduğu, ayrıca borçlunun örnek 2 numaralı icra emriyle taşınmazdaki 4/15 paya müdahalesinin **taahhüt ve teslim suretiyle men'i istenemeyeceğinden mahkemece, örnek 2 numaralı icra emrinin iptaline karar verilmesi gerekirken**, bu istemin de reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir. Anılan nedenle Dairemizce hükmün bozulması yerine onandığı anlaşılmakla, **borçlu vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü** gerekmiştir (8. HD 13.03.2015, 14572/5971: UYAP Portal).

⁵¹ 12. HD 07.07.2003, 12824/16101 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.686). Ayrıca bkz. **Kuru-El Kitabı** s.924.

⁵² "Alacaklı şirket tarafından, borçlu aleyhinde Manisa 1. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi'nin 6.12.2012 tarih ve 2011/417 E- 2012/460 K sayılı, ilamına dayalı olarak, ilam kesinleşmeden ilamlı takip başlatılmıştır. Borçlu süresinde İcra Mahkemesi'nde, **ilamın şahsın hukukuna dair olduğu ve kesinleşmeden icra edilemeyeceği şikayetinde bulunmuştur**. Mahkemece ilamın **haksız rekabet sebebiyle tazminata dair olduğu ve kesinleşmeden icra edilemeyeceği gerekçesiyle takibin iptaline karar verilmiş**, alacaklı vekilince karar temyiz edilmiştir. -HMK nun Geçici 3. maddesi yollamasıyla uygulanması gereken HUMK 443/4 maddesinde; aile ve şahsın hukukuna mütedair hükümlerin kesinleşmedikçe takibe konulamayacağı düzenlenmiştir. -Takip dayanağı ilamda; bilgisayar yazılım programının lisanssız kullanımının ceza mahkemesi kararıyla belirlendiğinden, **borçlu aleyhinde fsek 68. maddesi çerçevesinde maddi tazminata hükmedildiği görülmektedir**. -Bu durumda mahkemece, **takip dayanağı ilamın şahsın hukukuna dair olmadığı, malvarlığına (tazminat alacağına) dair olduğu ve HMK nun 367. maddesi kapsamına giren kesinleşmeden icra edilemeyecek ilam niteliğinde bulunmadığı nazara alınarak**, şikayetin reddi yerine, yazılı gerekçeyle kabulüyle takibin iptaline karar verilmesi isabetsizdir" (8. HD 21.06.2013, 11208/9767: KBİBB).

⁵³ **Alangoya**, Yavuz: Medenî Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1973, s.200, 203.

Aynı esas, 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununda da benimsenmiş olup, iptal davasının açılması, kendiliğinden hakem kararının icrasını durdurur. Bunun sebebi, hakem kararının iptal edilmesi hâlinde, icra edilmiş olmasının doğuracağı telafisi güç veya imkânsız sonuçların ortaya çıkmasını önlemektir⁵⁴. İptal davası için öngörülen sürenin geçmesi, tarafların iptal davası açmaktan feragat etmesi veya iptal davasının reddi ve bu red kararının kesinleşmesinden sonra asliye hukuk mahkemesi, hakem kararının icra edilebilir olduğuna ilişkin bir belgeyi istemde bulunan tarafa verir (MTK m.15, B). Buna karşılık, 3533 sayılı Kanun gereğince hakemler tarafından verilen kararlar ilâmların icrası hakkındaki genel hükümlere göre icra edileceğinden (3533 s.K. m.7), konusu para alacağı olan hakem kararları kesinleşmeden icra edilebilir⁵⁵.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun sigortacılıkta tahkimi düzenleyen 30. maddesine göre, sigorta hakeminin kararlarına karşı kararın Sigorta Tahkim Komisyonunca ilgiliye bildiriminden itibaren on gün içinde, bir defaya mahsus olmak üzere **Sigorta Tahkim Komisyonu nezdinde itiraz edilebilir ve itiraz üzerine hakem kararının icrası durur** (Sigortacılık Kanunu m.30, 12). Böylece sigorta hakeminin kararları kesinleşmeden icra edilemez.

HMK'da ise farklı bir esas benimsenmiş olup, hakem kararına karşı doğrudan temyiz yoluna gidilememekte, ancak tahkim yerindeki bölge adliye mahkemesinde (HMK m.410) iptal davası açılabilir (HMK m.439, 1). **HMK'ya göre hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmaz**. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine, hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrası durdurulabilir (HMK m.439, 4). Bunun gibi, hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde temyiz yoluna başvurulması da kararın icrasını durdurmamaktadır⁵⁶ (HMK m.361, 1; 439, 6).

HMK m.439, 4'ün gerekçesinde, HMK'da tahkim kurumunu teşvik amacı ile getirilen önemli yeniliklerden birisinin de, hakem kararlarının verildiği anda icra edilebilir hâle getirilmesi olduğu savunulmuştur. Kanımca HMK'da yapılan bu değişiklik ve hükmün gerekçesi isabetli değildir. Hükmün gerekçesine göre bu yolla tahkimin, süratli bir şekilde gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Yetkili mahkeme, itiraz eden tarafın iptale ilişkin iddiasını ciddî görürse, talep üzerine,

⁵⁴ **Akıncı**, Ziya: Milletlerarası Tahkim, Ankara 2007, s.195-196; **Ekşi**, Nuray: Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013, s.213-214; **Kalpsüz**, Turgut: Türkiye'de Milletlerarası Tahkim, Ankara 2010, s.178-183; **Nomer**, Ergin/**Ekşi**, Nuray/**Öztekin**-Gelgel, Günseli: Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, İstanbul 2008, s.41-42.

⁵⁵ İİD 18.03.1969, 3099/2969 (**Uyar**-Kanun 1 s.604).

⁵⁶ **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz s.774**.

hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrasını durdurabilir⁵⁷.

HMK'daki düzenlemeye benzer şekilde **tüketici hakem heyetinin kararları da derhal icra edilebilir nitelikte olup**, kararın ilâmlı icraya konulabilmesi için (TKHK m.70, 2) ayrıca kesinleşmesi beklenmez. Tarafların, tüketici hakem heyetinin kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde tüketici hakem heyetinin bulunduğu yerdeki tüketici mahkemesine itiraz etmiş olması, tüketici hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak talep edilmesi şartıyla hâkim, tüketici hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir⁵⁸ (TKHK m.70, 3).

5) Yabancı mahkeme ilâmlarının tenfizi hakkındaki kararların temyizi, icrasını durdurur (MÖHUK m.57, 2).

6) Tenfizine karar verilen yabancı hakem kararlarında tenfiz kararı temyiz edilirse, hakem kararı temyiz incelemesi sonuçlanıncaya kadar icra edilemez. Yabancı hakem kararı icraya konulmuşsa, temyiz incelemesi sonuna kadar hakem kararının icrası durur (MÖHUK m.61, 2; 57, 2).

7) Edaya ilişkin hüküm içeren Sayıştay ilâmları kesinleşmeden icra edilemez⁵⁹. 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun⁶⁰ "İlâmların infazı" başlıklı 53. maddesine göre, Sayıştay ilâmları kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirilir. İlâm hükümlerinin yerine getirilmesinden, ilâmların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumludur (Sayıştay Kanunu m.53, 1).

Sayıştay ilâmları gerekçeli olarak düzenlenir. İlâmlardan ikişer nüshası daire başkanı ve üyeler tarafından imza edildikten sonra imzalı nüshalardan biri dairede alikonulur, diğeri ve imzasız nüshaları rapor dosyası ile birlikte Sayıştay Başkanlığına verilir. Sayıştay Başkanı veya görevlendireceği kişiler tarafından Sayıştay mührü ile mühürlenip imza edildikten sonra hesap yargılamasını yapan daire başkan ve üyeleri tarafından imzalanan nüsha Başkanlıkça saklanır (Sayıştay Kanunu m.51, 1).

Sayıştay ilâmlarının kesinleşmesi, adlî yargı ilk derece mahkemeleri ile idarî yargı ilk derece mahkemelerinin ilâmlarından farklıdır. Çünkü adlî ve idarî yargıda ilâmın tarafları bellidir ve taraflara tebliğinden itibaren süresinde kanun yoluna

⁵⁷ **Budak**, Ali Cem: Mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, İsviçre Medeni Usul Kanunu ve Alman Medeni Usul Kanunu ile Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Ankara 2013, s.611; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özokes** s.464-465; **Umar** s.1253.

⁵⁸ **Tutumlu**, Mehmet Akif: Norm, Kuram ve İçtihat Işığında Tüketici Hakem Heyetleri, Ankara 2015, s.148.

⁵⁹ 12. HD 27.06.2002, 13780/13830 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.689).

⁶⁰ RG 19.12.2010, Sa. 27790.

başvurulmaması veya kanun yolu incelemesi sonunda ilâm kesinleşir. Sayıştay'da ise ilâmın borçluya tebliği yetmemekte, Sayıştay ilâmları hesapla ilgili olarak verildiği için, o hesapla ilgili olan kişilerin tümüne tebligat yapılması gerekmektedir⁶¹. Buna göre Sayıştay ilâmının kesinleşmesi için, kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yollarının tüketilmesinin ardından; sorumlulara, sorumluların bağlı olduğu kamu idarelerine, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için Maliye Bakanlığına, ilgili muhasebe birimine ve başsavcılığa tebliğ edilmesi şarttır (Sayıştay Kanunu m.52, 1).

Sayıştay'ın zimmet çıkaran kararı tespit hükmü içermekte olup, eda emri içermediğinden icra kabiliyetine sahip değildir, doğrudan ilâmlı icra takibine dayanak teşkil etmez ve maddî anlamda kesin hüküm oluşturmaz⁶². Yargıtay bu hususu şu şekilde belirtmiştir:

“Dava dilekçesinde, Sayıştay ilamına dayalı alacağın tahsili için ilamsız icra takibi başlattıklarını, davalıların süresinde itiraz etmeleri üzerine takibin durdurulduğunu, **Sayıştay ilamlarının mahkeme kararları gibi infaz olunacağını**, davalıların ancak kesin delille borçlarını ödediklerini ispat edebileceklerini, haksız itirazın iptali ile takibin devamına karar verilmesi talep olunmuştur.

Davalılar, Sayıştay ilamlarının kesin hüküm olmadığını, ilama konu olaylardan dolayı sorumlu tutulamayacaklarını iddia ederek davanın reddini savunmuşlardır. -Yerel mahkemece; **Sayıştay ilamının kesin hüküm niteliğinde olduğu, davacı tarafından ilamlı icra takibi de yapılabileceği gerekçesiyle**, başka bir inceleme yapılmaksızın istemin kabulüne karar verilmiş, hüküm davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

Kural olarak Sayıştay; uyuşmazlıkları çözümle görevli bir yargı yeri değil, devlet harcamalarını denetlemek, hesap ve işlemlerini sonuçlandırmakla görevli Anayasal bir kurumdur. HMK'nın 303. maddesinde düzenlenen kesin hüküm, muhakeme yetkisine haiz mahkemelerin verdikleri ve kesinleşmiş kararlar bakımından söz konusudur. **Sayıştay'ın zimmet çıkaran kararı mevcut davanın taraflarını bağlamaz. Taraflar iddia ve savunmalarını mahkeme huzuruna Sayıştay kararı ile bağlı olmaksızın getireceği delillerle kanıtlayabileceklerinden eldeki davada bu deliller incelenmelidir.** Kuşku yok ki bu incelemede Sayıştay kararında ortaya konan **olgu ve bulgular da değerlendirilebilir.** O halde, mahkemece, tarafların tüm delilleri toplanmalı, konusunda uzman kişilerden oluşturulacak bilirkişi kuruluna iddia ve savunma doğrultusunda inceleme yaptırılmalı, varılacak sonuca göre hüküm kurulmalıdır. Ortada **kesin**

⁶¹ İnan, Atilla: Sayıştay ilamlarının İnfazı (Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan, C. 2, Ankara 2014, s.1087-1128), s.1109; İnan, Atilla: Sayıştay ilamlarının İnfazı, Ankara 2016, s.55-56.

⁶² İyilikli, Ahmet Cahit: Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016, s.522-523.

hüküm varmışçasına istemin kabulüne karar verilmesi doğru değildir. Karar bu nedenle bozulmalıdır”⁶³.

Sayıştay ilâmlarının kesinleştikten sonra icra edilmesine mukabil, Sayıştay Kanununda genel esastan ayrılma olmuş ve ilâmlarda gösterilen tazmin miktarının, hüküm tarihinden itibaren kânûnî faize tâbi tutularak⁶⁴, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı hükme bağlanmıştır (Sayıştay Kanunu m.53, 2). Hâlbuki icra hukuku tatbikatında Yargıtay kararlarıyla istikrar kazanmış genel kural, kesinleşmeden icraya konulamayacak ilâmlarda, ilâm konusu alacağı işleyecek faizin de, ilâmın kesinleşme tarihinden itibaren işlemeye başlamasıdır⁶⁵. Sayıştay Kanununda, Sayıştay ilâmlarının kesinleştikten sonra icra edilmesi öngörüldüğünden, ilâmlarda gösterilen tazmin miktarına da ilâmın kesinleşme tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekirken, işleyecek kânûnî faizin hüküm tarihinden itibaren hesaplanacağını belirtmesi isabetli bir düzenleme olmamıştır.

8) TTK m.33 ve 34’te düzenlenen tescil ve tescile itiraza ilişkin sicil müdürlüğünce verilecek kararlara karşı ilgililerce mahkemeye başvurulduğu takdirde, kesinleşmiş olan hükmün sonucuna göre işlem yapılacağından, kanun yoluna başvurulması icrayı durdurur. 6762 sayılı mülga TTK m.35, 4 ve 36, 3’te, tescil ve tescile itiraza ilişkin hükümlere karşı temyize başvurulmasının ilâmın icrasını durduracağı açıkça belirtilmişti. 6102 sayılı TTK m.33 ve 34’te bu yönde açık hüküm olmasa da, doktrinde haklı olarak ifade edildiği gibi, tescil ve tescile itiraz, kişiler hukukunu ilgilendiren hukukî neticeler doğurmaktadır⁶⁶. Kişinin (şahsın) hukuku kavramının geniş olarak yorumlanması ve ticaret siciline tescil ve tescile itiraza ilişkin ilâmların kişiler hukukunu ilgilendiren ilâmlar olarak kabul edilmesi gerekir. Örneğin bir gerçek ya da tüzel kişi tacirin ticarî işletmesini, seçtiği ticaret unvanını (TTK m.40, 1) veya işletme adını (TTK m.53) ticaret siciline tescil ettirmesi⁶⁷, kişilik haklarının bir parçasıdır⁶⁸ ve ticaret hukuku⁶⁹ yanında (TTK m.50-53) kişiler hukukunun öngördüğü

⁶³ 4. HD 26.04.2012, 5025/7366 (MİHDER 2013/1, s.243-244).

⁶⁴ İnan s.1118-1119.

⁶⁵ “Kira tesbitine ilişkin mahkeme kararı ile belirgin hale gelen kira farkı alacağına, ayrıca ihtara gerek kalmaksızın, **kira tesbiti kararının kesinleştiği tarihten itibaren faiz yürütülmesi gerektiğine...**” (İBGK 24.11.1995, 2/2: KBİBB).

⁶⁶ Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes s.463-464.

⁶⁷ Arkan, Sabih: Ticarî İşletme Hukuku, Ankara 2012, s.244-250; Ayhan, Rıza/Özdamar, Mehmet/Çağlar, Hayrettin: Ticarî İşletme Hukuku, Ankara 2012, s.180.

⁶⁸ Ticaret unvanı doktrinde, hak sahibi tarafından herkese karşı ileri sürülebildiğinden mutlak haklar kategorisinde değerlendirilmektedir. Mutlak haklar da konularına göre kişilik hakları ve mallar üzerindeki haklar olarak ikiye ayrıldığından, ticaret unvanı bu ayırımda, gayri maddî mallar üzerindeki mutlak haklardan sayılmaktadır (Ayhan/Özdamar/Çağlar s.202).

⁶⁹ Ayhan/Özdamar/Çağlar s.216-218.

korumadan⁷⁰ (TMK m.23-24) yararlanmasını sağlar⁷¹. Kişiler hukukuna ilişkin ilâmlar da kesinleşmedikçe icra edilemeyeceğinden (HMK m.350, 2; 367, 2), tescil ve tescile itiraza ilişkin ilâmların kesinleşmeden icra edilemeyeceğinin kabulü isabetlidir.

9) Ceza mahkûmiyeti hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunamayacağından (CGTİHK m.4), bu kararların eklentisi olarak hükmedilen tazminat, yargılama giderleri ve avukatlık ücretine ilişkin hüküm fıkrasının icra edilebilmesi için de kesinleşmesi şarttır. Buna karşılık, mustakil olarak açılmış haksız tutuklamaya ilişkin tazminat ilâmının icrası için kesinleşmesi gerekli değildir⁷².

10) Deniz müsadere mahkemelerinin hükümleri kesinleştikten sonra icra olunur (Denizde Zabt ve Müsadere Kanunu m.131, 1).

11) Menfî tespit davası kabul edildiği (davacı borçlunun davalı alacaklıya borcu olmadığı tespit edildiği) takdirde, menfî tespit ilâmı kesinleştikten sonra (İİK m.40 kapsamında icranın kısmen veya tamamen iadesi yoluyla) icra edilir⁷³. Bu doğrultuda, davanın esası bakımından icranın kısmen veya tamamen eski hâle iadesi Kanunda ilâmın kesinleşmesi şartına bağlandığından (İİK m.72, 5), menfî tespit davasını kazanan ve lehine tazminata hükmedilen borçlu, menfî tespit ilâmı kesinleşmeden, ilâmda hükmedilen tazminat ve yargılama giderleri (menfî tespit ilâmının eklentileri) için ilâmlı icra takibi yapmaz⁷⁴. Yargıtayın bu konudaki

⁷⁰ **Akipek**, Jale G./**Akıntürk**, Turgut: Türk Medeni Hukuku, C.1, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, İstanbul 2004, s.400-439; **Oğuzman**, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir**, Saibe: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), İstanbul 2012, s.189-190.

⁷¹ Gerçek kişi tacirin ticaret unvanı, kısaltılmadan yazılacak isim (ad) ve soyadından müteşekkildir (TTK m.41) ve isim hakkı da, şahsa sıkı sıkıya bağlı kişilik haklarındandır. Gerçek kişinin isim ve soyadı ticaret unvanında yer alıyorsa, tacir, TTK'daki özel korumaya ilâve olarak, TMK'nın ismin korunmasına ilişkin hükümlerinden de (TMK m.26) yararlanabilir (**Ayhan/Özdamar/Çağlar** s.217-218).

⁷² 12. HD 21.09.2006, 13784/16891 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.662); 12. HD 08.10.2001, 14597/15746 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.693). Buna karşılık, sadece manevî tazminat içerip mahkûmiyet hükmü içermeyen ceza mahkemesi ilâmının kesinleşmeden icra takibine konulması mümkündür (12. HD 23.09.1998, 8558/9459: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.699).

⁷³ "**Menfî tespit ilâmının icra ve iflas Kanunu'nun 72/5. maddesi karşısında kesinleşmeden takibe konulması olanaklı değildir. İlam bir bütün olup ilamda yer alan eklentiler de aynı kurala tabidir.** İlamda yer alan tüm alacak kalemlerinin ilâmın kesinleştiği tarihte muaccel hale geleceği belirgin olmakla, ilam kesinleşmeden eklentilerin ayrıca takibe konu edilmeleri de sözkonusu olamayacaktır. -Diğer bir anlatımla; borçlunun borçlu olmadığını kanıtlamak için açtığı menfî (olumsuz) tespit davası sonunda alınan ilâmın yargılama gideri ve tazminata ilişkin bölümleri, davanın kabulü ya da reddine ilişkin bölümü ile bir bütündür. **Bu kalemlerin kesinleşmesi ve infazi ancak bir bütün olarak ilâmın kesinleşmiş olmasına bağlıdır.** Dolayısıyla, ilâmın esas hakkındaki hükmü kesinleşmeden vekalet ücreti ve icra inkar tazminatına ilişkin hüküm bölümü ayrıca infaz ve icra takibine konu edilemez" (12. HD 24.04.2007, 5808/7969: **Karslı**, Abdurrahim: İcra ve İflas Kanunu, Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat, İstanbul 2012, s.214-215). Ayrıca bkz. HGK 05.10.2005, 12-534/554 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.636-640).

⁷⁴ **Kuru-EI Kitabı** s.387, 926; **Muşul**, Timuçin: İcra ve İflas Hukukunda; Menfî Tespit ve İstirdat Davaları, Ankara 2014, s.27-31; **Yavuz**, Nihat: Uygulama ve Öğretide Menfî Tespit ve İstirdat (Geri Alma) Davası, Ankara 2007, s.217; **Yıldırım/Deren-Yıldırım** s.124.

kararları istikrar kazanmış olup, Yargıtay kararlarında genellikle atıf yapılan konuyla ilgili HGK kararı şu şekildedir:

“Borçlunun, borçlu olmadığını kanıtlamak için açtığı olumsuz tesbit davası sonunda alınan ilâmın (davacının davalı alacaklıya borçlu olmadığını) hükme bağlayan bölümü **bir tesbit niteliğinde olduğundan** ayrı takip konusu yapılamaz. Ancak, alınan ilâmın (borçlu yararına hükmedilen yargılama giderleri ve tazminata ilişkin (bölümü ise ilâmda yazılı miktarın davalıdan alınmasına ilişkin bir **tahsil (eda) hükmü niteliğindedir**. Bu sebeple ilâmlı takibe konu yapılması gerekir. İİK'nın 72. maddesinin 5. fıkrasında **işin esası ile ilgili olarak icranın kısmen veya tamamen eski hale iadesi ilâmın kesinleşmesine bağlanmıştır**. Tazminat ve giderler ise **işin eklentileridir**. **İlâmın esası kesinleşmeden infaz edilemeyeceğine göre, eklentilerinin de kesinleşmeden infaz edilemeyeceği doğaldır**. O halde Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır”⁷⁵.

Aynı şekilde **menfî tespit davasının reddi hâlinde** alacaklının, mahkemeye lehine hükmedilen tazminatı alabilmesi için, ilâmın kesinleşmesi gerekir⁷⁶ (İİK m.72, 4).

Yargıtay, **menfî tespit davasının istirdat davasına dönüşmesi üzerine verilen ilâmın**, menfî tespit davası sonunda verilen ilâm gibi kesinleşmeden icra edilemeyeceğini belirtmişken⁷⁷, mustakilen açılan istirdat davası sonucunda verilen ilâmın icrası için kesinleşmesini aramamaktadır⁷⁸. Doktrinde, Yargıtayın yaptığı bu ayırımı, kânûnî bir gerekçeye dayanmadığı için eleştirilmekte ve genel kural gereği, konusu para alacağı olan istirdat ilâmının kesinleşmeden icra edilebilmesi gerektiği savunulmaktadır⁷⁹. Kanımca, mevzuat hükümleri karşısında doktrindeki bu eleştiri haklı olup, menfî tespit davasının istirdat davasına dönüşmesi üzerine dava konusu artık, borç-

⁷⁵ HGK 07.11.1990, 12-446/564 (**Muşul**-Menfi Tespit ve İstirdat Davaları s.28, dn. 53).

⁷⁶ **Kuru**-El Kitabı s.379, 926. Ayrıca bkz. 12. HD 14.06.1993, 6709/10710 (**Uyar**-Kanun 1 s.620). Menfî tespit davasının reddi hâlinde, alacaklının icra takibine devam edebilmesi için ilâmın kesinleşmesi gerekli değildir. Borçlu, menfî tespit davasının reddedine ilişkin hükmü temyiz ederse, İİK m.36 uyarınca borçluya icranın geri bırakılması kararı getirmesi için süre verilemez (**Kuru**-El Kitabı s.375; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması s.288; **Yıldırım/Deren-Yıldırım** s.124).

⁷⁷ “Hakkında takip yapılan Ali A.’ın borçlu olmadığını kanıtlamak için açtığı menfî tesbit davası sonunda alınan ilâmın (davacının, davalı alacaklıya borçlu olmadığını) hükme bağlayan bölümü **tesbit niteliğinde olduğundan İİK'nın 72/5. maddesi gereğince kesinleşmeden infaz edilmesi mümkün değildir**. (HGK'nın 07.11.1990 tarih ve 1990/12-446 E.-564 K) -Ayrıca, İİK'nın 72/6. maddesi gereğince **istirdada dönüşen istemin de temeli menfî tesbit davası olduğu için yukarıdaki kural gereği bu ilâmda yer alan alacağın da ilâm kesinleşmeden takip konusu yapılmasına olanak yoktur**” (12. HD 23.01.2006, 23345/152: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.2225). Ayrıca bkz. **Muşul**-Menfi Tespit ve İstirdat Davaları s.32-33.

⁷⁸ 12. HD 12.09.2005, 12765/16778 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.2228).

⁷⁹ **İyilikli** s.536; **Yıldırım/Deren-Yıldırım** s.128.

lunun alacaklıya cebrî icra tehdidi altında ödemiş olduğu paranın (borçlu olmadığı gerekçesiyle) geri alınmasıdır ve dava niteliği itibariyle tespit davası (HMK m.106) olmaktan çıkıp para alacağıın iadesini konu alan bir eda davası (HMK m.105; İİK m.72, 7) niteliğine bürünmüştür. O hâlde, konusu para alacağı olan istirdat ilâmının icrası için genel kuraldan ayrılmayı gerektiren bir menfaat yoktur.

Yargıtay aşağıdaki kararında, menfi tespit ilâmında ayrıca davalıdan istirdatına hükmedilen para alacağı ve fer'ilerinin de, aynı ilâmda menfi tespite de hükmedilmiş olması gerekçesiyle, ilâm kesinleşmeden takibe konu edilemeyeceğine karar vermiştir:

“Borçlu vekili İcra Mahkemesi’ne başvurusunda; vekil edeni aleyhine başlatılan ilamlı icra takibinde, dayanak mahkeme ilamının kesinleşmediğini, menfi tespit davalarına ilişkin kararların kesinleşmeden icra edilemeyeceğini açıklayarak takibin iptalini istemiştir.

Mahkemece, ilamlı icra takibine dayanak mahkeme kararının edaya ilişkin hüküm içermesi nedeniyle menfi tespit kararı sayılamayacağı gerekçesi ile şikâyetin reddine karar verilmiştir.

Menfi tespit ilamları, İcra ve İflas Kanunu’nun 72/5. maddesi karşısında kesinleşmeden takibe konulamaz. İlam bir bütün olup, ilamda yer alan eklentiler de aynı kurala tabidir. İlamda yer alan tüm alacak kalemlerinin, ilamın kesinleştiği tarihte muaccel hale geleceği belirgin olmakla, ilam kesinleşmeden eklentilerin de ayrıca takibe konu edilmeleri söz konusu olamaz.

Diğer bir anlatımla; borçlunun borçlu olmadığını kanıtlamak için açtığı menfi tespit davası sonunda alınan ilam, yargılama gideri ve tazminata ilişkin bölümleri, davanın kabulü ya da reddine ilişkin bölümü ile bir bütündür. **Bu kalemlerin kesinleşmesi ve infazı ancak bir bütün olarak ilamın kesinleşmiş olmasına bağlıdır.** Dolayısıyla, ilamın esas hakkındaki hükmü kesinleşmeden vekalet ücreti ve icra inkar tazminatına ilişkin hüküm bölümü ayrıca infaz ve icra takibine konu edilemez. (HGK. 07/11/1990 tarih, 1990/12-46 esas, 1990/564 karar sayılı kararı, Dairemizin 28/04/2014 tarih 2014/8704 esas, 2014/8483 karar sayılı kararı)

Somut olayda; takip dayanağı ilamda, ‘.....TL’nin işleyecek yasal faiziyle birlikte davalılardan alınarak davacıya verilmesine, ...2.000 TL bedelli senetle ilgili olarak davacının davalıya borçlu olmadığını tespitine, icra takibine konu diğer senetlerle ilgili davanın reddine’ karar verildiği, ilamın kesinleşmediği, takibe ise istirdatına hükmedilen 9.500 TL alacak ve fer'ilerinin konulmuş olduğu görülmektedir. Bu durumda **aynı ilamda menfi tespite de hükmedildiğinden istirdata ilişkin bölüm ile fer’ileri ilam kesinleşmeden takibe konu edilemez.**

O halde, Mahkemece şikayetin yukarıda yazılı gerekçeyle kabulü ile takibin iptaline karar verilmesi yerine, yazılı şekilde istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir”⁸⁰.

Kanımcıca Yargıtay kararı eleştiriye muhtaçtır. Yargıtay kararında dikkat çeken husus, menfî tespit ilâmında davalıdan istirdatına hükmedilen para alacağı ve fer’ilerinin, menfî tespit ilâmının mukadderatını paylaşmış olmasıdır. Menfî tespit ilâmları kesinleşmeden takibe konulamayacağından ve ilâmda yer alan eklentiler de aynı rejime tâbi olup, asıl ilâm kesinleşmeden icra edilemeyeceğinden, istirdat kararını asıl hükmün eklentisi olarak gören Yargıtay, hükmün istirdata ilişkin bölümünün de asıl ilâm kesinleşmeden icra edilemeyeceği sonucuna varmıştır.

Hâlbuki ilâmın istirdata ilişkin kısmı, genel kural gereği dava konusu para alacağı olduğundan, ilâm kesinleşmeden icra edilebilir. Bağımsız olarak açılan istirdat davası sonucunda verilen ilâmın icrası için kesinleşmesi aranmadığından, menfî tespit ilâmı içinde verilen istirdat ilâmının icrası için de kesinleşmesi aranmamalıdır. Nitekim Yargıtay başka bir kararında, aynı davada birden çok talep yer almışsa, bu taleplerden bâzılarının kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konulamayacak olmasının, bunlardan bağımsız olan diğer alacak kalemlerinin ilâmlı icra takibine konulmasına engel olmayacağına şu şekilde karar vermiştir:

“Takip konusu ilam incelendiğinde, davalı alacaklının;

1. Eser sözleşmesinin feshi,

2. 157 parsel sayılı taşınmazla ilgili tapu iptal ve tescil,

3. İnşaatı bitmiş ve başkalarına satılmış binaların yer aldığı 162 ve 163 sayılı parsellere karşılık eser sözleşmesinin feshinden doğan alacak davası olmak üzere üç ayrı isteğinin olduğu görülmektedir.

12.11.2008 tarihli takip talebinde de, takip konusu ilamın “c” bendinde yer alan 161 ve 162 parsel sayılı taşınmazlara karşılık hükmedilen alacağın takibe konulduğu görülmektedir.

Bilindiği üzere aynı davada birden çok istem yer alabilir. Bu istemlerin bazısının kesinleşmeden takibe konulamayacak olması, bundan bağımsız diğer alacak kalemlerinin takibine engel değildir. Nitekim alacaklının, yargılama giderlerinin 190/240’ını takibe koyduğu, tapu iptal ve tescil ile ilgili ‘b’ bendindeki karara isabet eden yargılama giderlerini özenle ayırdığı görülmektedir. Hal böyle olunca, **ilamın alacağına ilişkin bölümünün kesinleşmeden takibe konulması doğru olup**, mahkemece şikayetin reddi yerine aksi düşüncelerle yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir”⁸¹.

⁸⁰ 8. HD 10.02.2015, 4581/3614 (UYAP Portal).

⁸¹ 12. HD 25.05.2009, 3408/10930 (KBİBB).

Esasında 8. Hukuk Dairesinin yukarıda eleştirilen 10.02.2015 tarihli kararı- na konu olayda temel sorun, menfi tespit ilâmında yer alan istirdat hükmünün, menfi tespit ilâmının eklentilerinden olup olmadığıdır.

Kanımcıca menfi tespit kararı ile birlikte verilen istirdat hükmü, objektif dava yığılması olup davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla aslı talebini, aynı dava dilekçesinde birlikte ileri sürmüştür (HMK m.110). İstirdat talebi, menfi tespit ilâmından bağımsız bir hüküm kısmı olup, menfi tespit ilâmının eklentisi değildir. Menfi tespit ilâmının eklentileri, yargılama gideri ve tazminata ilişkin bölümler olup, bu bölümler asıl menfi tespit ilâmı kesinleşmeden icra edilmez. Dolayısıyla ilâmın eklentisi olmayan alacakların, hüküm kesinleşmeden ayrıca icra takibine konulabilmesi mümkündür.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi de, yukarıda yer verilen 25.05.2009 tarihli kararında, aynı davada birden çok istem yer almışsa, bu istemlerin bazısının kesinleşmeden takibe konulamayacak olmasının, bundan bağımsız diğer alacak kalemlerinin takibine engel olmadığını kabul ettiğinden; menfi tespit ilâmının eklentisi olmayan istirdata ilişkin hüküm kısmının, ilâmın menfi tespite ilişkin kısmının kesinleşmesi beklenmeksizin icra takibine konulabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Neticede Yargıtay'ın bu kararları, Türk hukukunda ilâmların kesinleşmeden icra edilmesi ilkesinden biran evvel vazgeçilmesi yönündeki tezin haklılığını ortaya koymaktadır⁸².

12) İlâm bir bütündür. Kesinleşmeden icraya konulamayacak ilâmlarda öngörülen tazminat, yargılama giderleri ve vekâlet ücretleri (Yargıtayda HMK m.369'a göre duruşmalı inceleme yapılması hâlinde hükmedilecek murafaa vekâlet ücreti hariç) asıl hükmün eklentisi olduklarından ve ilâmda yer alan tüm alacak kalemleri ilâm kesinleştiği tarihte muaccel olacağından, asıl hüküm kesinleşmedikçe icra edilemezler. İlâmda yer alan eklentilerin (fer'ilerin) kesinleşmesi ve icrası, ancak bir bütün olarak ilâmın kesinleşmiş olmasına bağlıdır⁸³. Bu kapsamda, kesinleşmeden icraya konulamayacak ilâmlarda⁸⁴ (örneğin boşanma

⁸² Özbek s.695-764.

⁸³ 12. HD 25.09.2006, 14126/17210 (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.662); 12. HD 23.05.2006, 8455/10829 (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.667).

⁸⁴ "Asıl borçlu Kaplan Ltd Şti. hakkında başlatılan kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte, aynı zamanda şirket yetkilisi olan şikayetçi Bünyamin Kaplan'ın 21.11.2013 tarihli menkul haczi sırasında şirket lehine icra kefilisi olduğu, icra emrinin tebliği üzerine de asıl borçlu şirket hakkındaki takibin durdurulmuş olması nedeni ile kendisine icra emri gönderilemeyeceğini ve aleyhine işlem yapılamayacağını ileri sürerek icra emrine itiraz ettiği görülmektedir. İİK'nın 38. maddesi gereğince icra dairesindeki kefaletler ilâmların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. **İcra kefiline karşı ilam niteliğindeki icra kefaletine dayanılarak ayrı bir ilamlı icra takibi de yapılabilir.** Fakat, icra kefaletinin verildiği **asıl takip dosyasında takibin icra kefiline karşı yürütülmesi de mümkündür.** Ancak, **usulüne uygun icra kefaleti olsa dahi, hakkında takip yapılan asıl borçlu yönünden takip kesinleşmedikçe icra kefiline icra emri çıkarılamaz.** Çünkü kefil hakkında yürütülecek takibin kesinleşen bir miktar için başlatılıp devam etmesi zorunludur (Prof. Dr. Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku

ilâmının eklentisi niteliğinde olan tazminat alacağına işleyecek⁸⁵) **faiz de, ilâmın kesinleşme tarihinden** (ilâmdaki kesinleşme tarihinde belirtilen tarihten) **itibaren istenebilir**⁸⁶. Nihayet, kesinleşmeden icraya konulamayacak ilâm hakkında alınan **tavzih kararı da kesinleşmeden icra edilemez**⁸⁷.

El Kitabı, s: 767) (Prof. Dr. Baki Kuru, İcra İflas 1. cilt, s: 834) (HGK 31.03.2004 tarih ve 2004/12-2002).

Somut olayda, şikayetçi 21.11.2013 tarihinde yapılan haciz sırasında borçlulardan Kaplan Transformator....Ltd. Şti. için icra kefilisi olmuş, icra emrinin 04.04.2014 tarihinde tebliğ edildiği görülmüştür. Şikayette taraf olmayan asıl borçlu şirkete ise ödeme emri 09.10.2013 tarihinde tebliğ edilmiş olup, şirket tarafından borca itiraz edilmiştir. Asıl borçlu şirketin borca itirazı üzerine Ankara 14. İcra Hukuk Mahkemesince 2013/1149 E.- 2014/332 K. sayılı karar ile takibin durdurulmasına karar verilmiş ise de, şikayet tarihinde dosyanın alacaklının talebi ile temyiz incelemesine gönderildiği ve borçlu hakkındaki takibin kesinleşmediği görülmektedir. Asıl borçlu hakkında itiraz üzerine Ankara 14. İcra Hukuk Mahkemesince verilen tedbir kararının tarihi de 22.11.2013 olup, teminatın bu tarihte yatırılarak takibin durdurulması istenilmiş ise de, icra kefaletinin verildiği menkul haczi tarihi 21.11.2013 günü olduğundan yapılan haciz işlemi de geçerlidir.

O halde yukarıda açıklandığı üzere, **icra kefilisi olan şikayetçiye, asıl borçlu yönünden takip kesinleşmeden icra emri gönderilemeyeceğinden**, mahkemece icra emrinin ve icra emrine bağlı işlemlerin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile istemin reddi isabetsizdir (12. HD 26.03.2015, 6170/7291: UYAP Portal).

⁸⁵ "Takip dayanağı ilâmda faizin başlangıcı konusunda bir hüküm bulunmaması halinde, karar tarihinden itibaren faiz istenebilir. Ancak, **hükümün infazı için kesinleşmesi gereken hallerde ilâmda yer alan eklentiler de, ilâmın kesinleştiği tarihte istenebilir hale geleceğinden, faizin kesinleşme tarihinden takip tarihine kadar hesaplanması** ve itirazın bu kurallar çerçevesinde değerlendirilmesi gereklidir. Somut olayda, boşanma ile birlikte verilen maddi tazminata ilişkin karar, 13.1.2003 tarihinde kesinleştiğine ve boşanmanın eklentisi olduğuna göre bu bölüm için alacaklı, işlemiş faizi kesinleşme tarihinden itibaren başlatabilir. O halde, hesaplamaya buna göre yapılması ve oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken infazının istenmesi için kesinleşmesi gerekli olmayan ilâmlarla ilgili kurala göre hüküm kurulması isabetsizdir" (12. HD 13.10.2003, 15858/19864: KBİBB). Aynı yönde 12. HD 17.10.2006, 16572/16527 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.517**).

⁸⁶ "Takip dayanağı ilâmda faizin başlangıcı konusunda bir hüküm bulunmaması halinde karar tarihinden itibaren faiz istenebilir. Ancak, **hükümün infazı için kesinleşmesi gereken hallerde, ilâmda yer alan eklentiler de ilâmın kesinleştiği tarihte istenebilir hale geleceğinden, faizin kararın kesinleşme tarihinden itibaren hesaplanması** ve itirazın bu kurallar çerçevesinde değerlendirilmesi gereklidir (İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu'nun 24.11.1995 tarih 1994/2 E. - 1995/2 K. sayılı kararı). Somut olayda, takip dayanağı ilâma konu uyumsuzluk **menfi tesbite ilişkin olup, ilâmın kesinleşmeden infazı mümkün değildir**. İllâmların icrası yolu ile yapılan takipte ilâma aykırılık söz konusu olduğu hallerde, şikayet süreye tabi değildir. Borçlu, dayanak ilâmda faize ilişkin hüküm bulunmadığı halde, icra müdürünün avans faiz oranları ile yaptığı hesaba şikayet etmiş olup, açıklanan bu şekli ile başvuru, ilâma aykırılık nedeniyle dayalı olduğundan süreye tabi değildir. -O halde mahkemece takipte talep edilen **alacak kalemlerine ilâmın kesinleşme tarihinden itibaren 3095 Sayılı Yasanın 1. maddesi uyarınca yasal faiz hesaplanarak sonuca gidilmesi gerekirken**, takipte avans faizi istendiğinden bahisle yazılı şekilde şikayetin reddi isabetsizdir" (12. HD 10.03.2011, 2405/3051: KBİBB). "İcra Mahkemesinin dayanak ilâmın taşınmazın aynına ilişkin olduğu ve kesinleşmeden takibe konulamayacağı için **ilâmın eklentilerine de kesinleşme tarihinden itibaren faiz yürütülebileceği yönündeki gerekçesi yasaya uygundur**. Bu durumda, ilâmda öngörülen **yargılama gideri ve avukatlık ücretine kesinleşme tarihi olan 23.05.2003 tarihi ile takip tarihi olan 23.06.2003 tarihi arasındaki süre için alacaklının faiz istemesi mümkündür**" (12. HD 01.03.2004, 1277/4523: KBİBB). Aynı yönde 12. HD 15.02.2005, 26083/2816 (KBİBB); 12. HD 10.05.2004, 7183/11760 (KBİBB); 12. HD 11.03.2005, 1715/5170 (KBİBB).

⁸⁷ 12. HD 11.2.1981, 790/1238 (**Uyar-Kanun 1 s.672**).

13) Yargıtayın 12.11.1979 tarih ve 1/3 sayılı içtihadı birleştirme kararına göre, **kira bedelinin tespiti davası sonunca verilen ilâmlarda öngörülen kira bedeli farkı alacağı** için ilâmsız icra yoluna gidilebilmesi için, hükmün kesinleşmesi gerekir⁸⁸. Yargıtayın bu İBK'sı doktrinde, kira bedelinin tespiti davalarını inşâî dava sayan görüşlerce desteklenmekte ve İBK'da dayanak alınan hususun HMK m.367 (HUMK m.443) değil, icra edilebilirlik için varlığı şart olan "belirlilik" unsuru olduğu, bu belirliliğin de ancak kira bedelinin tespitine ilişkin ilâmın kesinleşmesi sonucunda ortaya çıkacağı belirtilmektedir⁸⁹.

Doktrinde, kira bedelinin tespiti davalarını tipik tespit davası olarak kabul eden görüşler ise bu İBK'yı eleştirmekte ve HMK m.367, 2'de (HUMK m.443, 4'te) sınırlı olarak sayılan hâller arasında bu tür bir istisnaya yer verilmediğinden, kira bedelinin tespiti davası sonunda verilen ilâmların kesinleşmesi aranmadan, ilâmda öngörülen kira bedeli farkı alacağı için ilâmsız icra yoluna gidilebilmesi gerektiğini⁹⁰ savunmaktadırlar⁹¹.

⁸⁸ İBK 12.11.1979, 1/3 (RG 13.01.1980, Sa. 16868); HGK 30.05.2001, 12-423/456 (**Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.646-647). Yargıtayın bu İBK'sında yaptığı şu değerlendirme, tespit ilâmlarının kesinleşmeden icra edilememesi fikrini desteklemesi bakımından dikkat çekicidir: "Kiranın tespitine ilişkin kararın görevi öncelikle **kapsadığı hükmün manevi bir nüfuz sağlamasıdır**. Ancak, onun bu nüfuzu sağlayabilmesi için **hükmün kesinleşmesi şarttır**. Çünkü burada söz konusu olan nüfuz, **kesin hüküm nüfuzudur**. Gerçekten, belirli bir hukukî sonuç tespiti ilişkin kararın sağladığı kesin hüküm sayesinde oluşur. Eğer tespit hükmüne rağmen, davacının hakkını davalı vermezse, o zaman davacı 'eda davası' açmaya mecbur kalacaktır. Böylece eda davası da, tespit davasında taraf olan kişi aleyhine açılmışsa, tespite ilişkin kesinleşmiş karar, kesin bir delil teşkil edecektir". Yargıtay, 24.11.1995 tarih, 2/2 sayılı İBK'sında da aynı görüşü muhafaza etmiş ve bu doğrultuda, kira parasının tesbitine ilişkin mahkeme kararı ile belirgin hâle gelen kira farkı alacağına, ayrıca ihtara gerek kalmaksızın, kira tesbit kararının kesinleştiği tarihten itibaren faiz yürütülmesi gerektiğine karar vermiştir (YKD 1996/2, s.165-177).

Yargıtay, kira parasının uyarlanmasına ilişkin ilâmların da, kira bedelinin tespiti ilâmlarında olduğu gibi, belirli bir bedelin tespitini içermesi sebebiyle, kesinleşmeden ilâmlı icraya konulamayacağını içtihat etmiştir (12. HD 05.12.2003, 20179/23800: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.684).

⁸⁹ **Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım** s.203, 475, dn. 58; **Önen**, Ergun: İnşâî Dâva, Ankara 1981, s.197; **Sivrihisarlı**, Ömer: Kira Tespit Davalarında Verilen Hükmün Hukuki Niteliği (Yargı 1980/48, s.35-36), s.36; **Tunçomağ**, Kenan: Yargıtay Kararları Açısından Kira Parasının Tayini Meselesi (Yargıtay 100. Yıl Armağanı, İstanbul 1968, s.623-666), s.631-632.

⁹⁰ 12.11.1979 tarihli İBK'daki muhalefet şerhinde de bu hususa şu şekilde temas edilmiştir: "İlâmların infazında kesinleşme şerhi aranıp aranmayacağını, HUMK'un 443. maddesi hükmü çözmüştür. Bu maddeye göre genel ilke, **temyizın icrayı tehir etmeyeceğidir**. Bu ilkenin, istisnaları, yine anılan maddede gösterilmiştir. 1711 sayılı Kanun'la, HUMK'un 'temyiz' faslında birçok madde değişikliğe uğratıldığı hâlde, 443. maddeye dokunulmamıştır. Bu, unutkanlık eseri değildir ve '**kira parasının tespiti ilâmları yönünden boşluk vardır**' denilemez. O hâlde, kesinleşme aramaya gerek bulunmadığı sonucuna varmak zorunludur. Aksi fikrin kabulü, bu maddeye değişiklik getirmek demektir. **Açık kanun hükmü karşısında yoruma gidilemez**. Bu itibarla, **kesinleşme şerhi aranacağı yolundaki görüşü benimsemek olanaksızdır. -Kira parası farkı ile birlikte tahliye istenmesi, konuya özellik getirmez**. Borçlu, İİK'nın 36. maddesine göre icranın tehirini isteyebilir. Hatta istenilen kira parası farkını otuz gün içinde ödemek suretiyle tahliyeyi önleyebilir. Kira parasının tespitine ait ilâm bozulduğu takdirde, ödediğini istirdat edebilir. Görülüyor ki, kira parası farkının kesinleşmesinin aranmamasından dolayı kiracının mağduriyeti söz konusu değildir".

⁹¹ **Kuru-Usul** 3 s.3008-3010; **Kuru/Budak** s.106; **Tanrıver-İlâmlı İcra** s.167-168.

Gene doktrindeki bu görüşe göre, Yargıtayın söz konusu İBK'sı esas alındığı takdirde, aynı ilâmda öngörülen yargılama giderleri ve vekâlet ücreti alacakları için ilâmlı icra yoluna başvurulması hâlinde de, bunlar asıl ilâmın eklentisi durumunda olduklarından, bu eklentilerin icraya konulabilmeleri için kira bedelinin tespitine ilişkin ilâmın kesinleşmesi gerektiği hâlde, uygulamada bu yönde bir zorunluluk aranmamakta, bu durumda da İBK'da benimsenen görüşün eleştirilmesi için başka bir sebep teşkil etmektedir⁹².

Yargıtay'ın çeşitli kararlarında bu zorunluluk aranmakta; kesinleşmeden icraya konulamayacak olan kira bedelinin tespiti ilâmında yer alan yargılama giderleri, vekâlet ücreti ve kira alacağının faizinin de, kira bedelinin tespit hükmü kesinleşmedikçe icra edilemeyeceği açıkça belirtilmektedir. Buna aşağıdaki Yargıtay kararları örnek gösterilebilir:

“Diğer taraftan 12.11.1979 tarih ve 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca, kira parasının tespitine dair ilâmlar kesinleşmeden icraya konulamaz. Aynı şekilde, HGK'nın 30.05.2001 tarih, 2001/12-423 E., 2001/456 K. sayılı kararında da belirtildiği üzere; **‘Kira tespit ilâmları kesinleşmeden infaz olunmaz. Kararın kendisi kesinleşmedikçe takip yapılamayacağı gibi, ilâmda yazılı yargılama gideri ve vekalet ücreti vb. taleplerin de karar kesinleşmedikçe infazı istenemez.’** Bu itibarla **faizin de kararın kesinleşme tarihinden itibaren istenebileceği tabiidir.** (İBHKG'nın 24.11.1995 tarih, 1994/2 E. 1995/2 K. sayılı kararı)”⁹³.

“Takip dosyası birlikte gönderilmediği için takibin şekli belli değilse de borçlu vekili temyiz dilekçesinde borçluya 49 örnek ödeme emri gönderildiğini belirttiğine göre takibin kira tesbit ilâmına dayalı olarak genel haciz yolu ile yapıldığı anlaşılmaktadır. Borçlu Mercii Hakimliği`ne yaptığı itirazında kira tesbit ilâmlarının kesinleşmeden infaz edilemeyeceğini ileri sürmüş ve bu konudaki içtihadı birleştirme kararının fotokopisinin ekinde ibraz etmiştir. Mercii, kesinleşmeyen alacaklar için de icra takibi yapılacağından bahisle istemi reddetmiştir. Oysa 12.11.1979 tarih ve 1-3 sayılı içtihadı birleştirme kararına göre **kira tespitine ilişkin ilâm kesinleşmeden asıl borç ve eklentileri istenemez.** Mercii kararının gerekçesinde isabet yoktur. Ancak adi takipte her türlü itiraz İİK`nun 62. maddesine göre icra dairesine yapılmalıdır. Mercii yapılan itiraz geçersizdir. İtirazın reddine karar verilmesi sonucu itibariyle doğrudur”⁹⁴.

14) Kooperatifler Kanunu'nun 16, 5. maddesine göre, haklarındaki çıkarılma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortak alınamaz. Bu kişilerin or-

⁹² **Tanrıver**-İlâmlı İcra s.166-169.

⁹³ 12. HD 25.03.2010, 25151/7082 (MİHDER 2012/1, s.162).

⁹⁴ 23.03.1992, 10585/3510 (KBİBB).

taklik hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Kooperatifler Kanunu'nun bu özel hükmü ve bu hususun kişiler hukukuna ilişkin olması sebebiyle, kooperatif ortaklığından çıkarmaya ilişkin ilâmlar kesinleşmeden icra edilemez⁹⁵.

15) Uygulamada Yargıtay kararlarıyla, kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmların genişletildiği görülmektedir. Örneğin icra (hukuk) mahkemesince verilen (icranın devamını sağlayacak nitelikteki) kararların icra edilmesi için kesinleşmesi şart olmayıp, icra mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna başvurma, satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz⁹⁶ (İİK m.364, 3).

Aynı şekilde, kira bedelinin ödenmemesi sebebiyle borçlu kiracıya karşı, kira bedelinin tahsili ve kiracının tahliyesi talebiyle yapılan ilâmsız icra takibinde icra mahkemesinin verdiği, borçlunun itirazının kaldırılıp tahliyesine dair kararın temyizi de icrasını (haciz ve tahliye yapılmasını) durdurmaz. Sadece tahliye için, icra mahkemesi kararının borçluya tefhim veya tebliğinden itibaren on gün geçmesi gerekir. Bu durumda borçlu, tahliye kararı üzerine, üç aylık kira bedeli karşılığında icranın durdurulması yoluna başvurabilir⁹⁷ (İİK m.269/c, 3; 36)

Bunun gibi, kira süresinin bitmesi sebebiyle ilâmsız tahliyede, kiralanan taşınmazda üçüncü kişi bulunmaktaysa, bu kişi işgalde haklı olduğunu gösteren resmî bir belge sunamamakla beraber, kira sözleşmesindeki tarihten önceki bir tarihten beri taşınmazda oturduğunu beyan eder ve icra müdürü, mahallinde yapacağı incelemeyle bu beyanı doğrularsa, tahliyeyi erteleyerek üç gün içinde durumu icra mahkemesine bildirir. İcra mahkemesi, duruma göre (yapacağı duruşmada tarafları dinleyip delilleri inceleyerek) taraflardan birine mahkemede dava açması için yedi gün mühlet verir. Bu sürede dava açılırsa, dava sonunda verilen kararın icrası için kesinleşmesi beklenmez; ancak İİK m.36'ya göre icranın durdurulması mümkündür⁹⁸.

Buna karşılık bâzı Yargıtay kararlarında, **hacizdeki istihkak davaları** (İİK m.97) sonucunda icra mahkemesince davanın kabulüne dair verilen kararlarda yer alan tazminat ve yargılama giderlerine ilişkin hüküm fıkralarının icra edilebilmesi ve haczin kaldırılabilmesi için hükmün kesinleşmesi gerektiği belirtilmek-

⁹⁵ 12. HD 21.03.2002, 4638/5698 (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.691).

⁹⁶ **Karslı**, Abdurrahim: İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul 1995, s.157-160; **Kuru-Eli** Kitabı s.75; **Postacioğlu/Altay**-İcra s.931.

⁹⁷ **Karslı**-Temyiz s.158; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.450-451; **Tanrıverilimli** İcra s.161; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması s.282.

⁹⁸ **Karslı**-Temyiz s.158; **Muşul**-İcra s.1163; **Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes** s.452; **Tanrıverilimli** İcra s.161; **Uyar**-Yürütmenin Durdurulması s.282. Ayrıca bkz. HGK 26.10.2005, 12-676/600: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.5828-5834; 12. HD 12.06.2006, 10000/12574: **Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.5841.

tedir⁹⁹. Yargıtaya göre istihkak davasının kabulüne ilişkin ilâm, mahcuz malların mülkiyetinin kime ait olduğunu gösteren bir tespit hükmü olduğundan, kesinleşmeden icra edilemez¹⁰⁰.

Bunun gibi, **sıra cetveline karşı şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurulduğunda**, şikâyet sebebiyle sıra cetvelinde belirtilen paralar alacaklılara ödenmez. İcra mahkemesi tarafından verilen sıraya dair şikâyetin reddi veya kabulü kararı temyiz edildiği takdirde sıra cetveli kesinleşmemiş olduğundan, paraların dağıtılması gene mümkün değildir. Dolayısıyla **sıra cetveli, icra mahkemesi kararı kesinleşmeden icra edilemez** ve (İİK m.142/a hükmü dışında) sıra cetveli uyarınca alacaklılara dağıtım yapılamaz¹⁰¹.

İcra mahkemesinin “icra ceza mahkemesi” sıfatıyla verdiği cezaya ilişkin kararlarında ise durum farklı olup, bu kararlar kesinleşmeden icra edilemez¹⁰².

Bunun gibi, icra mahkemesinin şikâyet üzerine verdiği iptal veya düzeltme kararlarının icra edilebilmesi için de şekli anlamda kesinleşmesi gerekir (İİK m.16-18). Örneğin icra memurunun yaptığı haciz işlemine karşı borçlunun şikâyetini kabul eden icra mahkemesi haciz işlemi iptal ederse, bu karar şekli anlamda kesinleştikten sonra icra edilir. Böylece mahcuz mal üzerindeki haczin kaldırılarak malın borçluya iadesi, icra mahkemesi kararının kesinleşmesinden sonra yapılır. Aynı şekilde icra mahkemesi bir işlemi düzeltirse, bu karar da şekli anlamda kesinleştikten sonra icra edilir¹⁰³.

16) Özel mülkiyet konusu kaynak niteliğindeki **suya yapılan el atmanın önlenmesi davası sonunda verilen ilâmların** icraya konulabilmesi için kesinleşmesi aranmaktadır¹⁰⁴.

17) Benzer şekilde **kat mülkiyeti hukukundan kaynaklanan, yasak işlerin yaptırımını olarak eski hâle getirme** (örneğin işyerinden meskene dönüştürme) davalarında da Yargıtay, dava konusu bağımsız bölümün projede ve tapu kütüğünde yazılı kullanım biçimine dönüştürülmesine yönelik hükmün icrası için kesinleşmesini aramakta; hâkimin müdahalesi istemiyle açılan davalarda

⁹⁹ 12. HD 28.09.1987, 10818/9444 (Uyar-İlâmlı Takipler s.46); 12. HD 17.02.2000, 1951/2500 (Os-kay/Koçak/Deynekli/Doğan s.698).

¹⁰⁰ 12. HD 29.09.1987, 10818/9444 (Uyar-Kanun 1 s.648). Bu konudaki tartışmalar için ayrıca bkz. **Aslan**, Kudret: Hacizde İstihkak Davası, Ankara 2005, s.569 vd.; **Uyar-İlâmlı Takipler** s.17 vd.

¹⁰¹ **Deynekli**, Adnan/Kısa, Sedat: Hacizde ve İflâsta Sıra Cetveli, Ankara 2005, s.147; **Os-kay/Koçak/Deynekli/Doğan** s.3457; **Postacioğlu/Altay** s.632; **Uyar**, Talih: İcra Hukuku (Hukuk Merceği 12, Konferans ve Paneller, 25 Nisan 2008-24 Temmuz 2008, Ankara Barosu 2010, s.389-414), s.409.

¹⁰² 12. HD 07.12.1992, 13356/15576: **Tanrıver-İlâmlı İcra** s.56, dn. 75.

¹⁰³ **Pekcanitez**, Hakan: İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986, s.178, 182.

¹⁰⁴ **Uyar-İlâmlı Takipler** s.18-20; **Uyar/Uyar/Uyar** s.732. Ayrıca bkz. HGK 15.11.1989, 3-443/600 (**Uyar-Yürütmenin Durdurulması** s.279, dn. 13).

(KMK m.33, 1) ilk derece mahkemeleri, davanın kabulüne dair hükümde, eski hâle getirme için davalıya, hükmün kesinleşmesinden itibaren kısa bir süre vermektedirler¹⁰⁵ (KMK m.33, 2). Yargıtay, örneğin yıkım sûretiyle eski hâle iade şeklindeki ilâmlarda, ilâmın kesinleşmesinden itibaren belli bir süre sonra icrasına ilişkin hükümleri¹⁰⁶ onamak sûretiyle, bu uygulamayı desteklemektedir.

Buna karşılık Yargıtay bâzı kararlarında, Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan ve **değişikliklerin onaylı mimarî projeye uygun hâle getirilmesini emreden ilâmların mülkiyet uyuşmazlığına ilişkin olmadığından**, kesinleşmeden icra edilebileceğine karar vermiştir¹⁰⁷.

Gecekonduların yıkılmasına ilişkin ilâmların icrası için, ilâmın kesinleşmesinin gerekip gerekmediği konusunda farklı Yargıtay kararlarına rastlanmaktadır. Yargıtay bâzı kararlarında, gecekonduların yıkılmasına ilişkin ilâmların taşınmazın aynına ilişkin olmadığından, kesinleşmeden icra edilebileceğini belirtmişken¹⁰⁸, aksi yöndeki kararlarında, yıkım hükmünün kesinleşmeden icra edilemeyeceği sonucuna varmıştır¹⁰⁹.

Doktrindeki bir görüşe göre, bu tür ilâmların taşınmaz üzerindeki aynî haklarla ilgili olmaması sebebiyle, icrası için kesinleşmesi şart olmamalıdır¹¹⁰.

¹⁰⁵ **Germeç**, Mahir Ersin: Kat Mülkiyeti Hukuku, Ankara 2010, s.857.

¹⁰⁶ Uygulamadan buna örnek olarak aşağıdaki hüküm fıkrasını havi ilâm gösterilebilir:
 “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri, 22.01.2006 tarihli kat malikleri kurulu kararı ve yönetim plânı 9/d-h maddeleri uyarınca;
 1- Davalının 12 ve 13 numaralı bağımsız bölümde faaliyet gösteren...pişirme fırınının **doğalgazla çalışır hâle getirilmesine**,
 2- Davalının ana taşınmaza mimarı projesine aykırı olarak projede mevcut bacaya eklediği çelik bacanın kaldırılması suretiyle **bacanın eski hâle iadesine**,
 3- Davalının apartman orta yeri sayılan işyeri önüne 1.40 cm genelinde ön cephe boyunca **masa ve sandalye konulmasının önlenilmesine**,
 1, 2 ve 3. maddelerde sayılan hususların yerine getirilmesi için **davalıya kararın kesinleşmesini takiben 30 gün süre verilmesine**, aksi hâlde **gideri sonradan davalıdan alınmak kaydıyla cebri icra için davacıya yetki verilmesine....**” (Ankara 9. Sulh Hukuk Mahkemesi, 25.11.2008, 564/2663).
 Söz konusu hüküm, Yargıtayca onanarak kesinleşmiştir (18. HD 15.06.2009, 842/6478: Yayınlanmamıştır).
 Benzer diğer bir ilâmın hüküm fıkrası şu şekildedir: “...no.lu taşınmazların, apartmanın ortak alanı olan ön bahçe ile arka tarafa yapılan bacaya ilişkin davalıların müdahalesinin menine, **eski hale getirmeleri için davalılara 60 gün süre verilmesine**, süresi içinde eski hale getirilmediği takdirde İİK 30. maddesinin infazda nazara alınmasına, **eski hale getirme süresinin kararın kesinleşmesinden sonra başlamasına...**” (Ankara 5. Sulh Hukuk Mahkemesi, 09.05.2011, 2170/1024: Yayınlanmamıştır).

¹⁰⁷ 12. HD 31.05.2012, 961/18825 (**Ateş** s.2199).

¹⁰⁸ İİD 14.06.1956, 3554/3587 (**Uyar**-Kanun 1 s.686).

¹⁰⁹ İİD 06.10.1953, 4344/4686 (**Uyar**-Kanun 1 s.686); İİD 05.07.1951, 3615/3646 (**Uyar**-Kanun 1 s.686).

¹¹⁰ **Uyar**-Kanun 1 s.687.

Kanımcı, adli yargıdaki her türlü yıkım hükmü, kesinleşmeden icra edilememelidir¹¹¹. Nitekim idarî yargılama hukukunda da yıkım kararlarının kesinleşmeden icrası mümkün değildir¹¹². Yıkım hükümleri taşınmaz mala ve taşınmaz malla ilgili aynî haklara ilişkin olmasa da, icrası için kesinleşme şartı aranmalıdır. Zîrâ kanun koyucu, taşınmaz mala ve taşınmaz malla ilgili aynî haklara ilişkin hükümleri kamu düzeninden gördüğü ve bunlara ilişkin hükümlerin kesinleşmeden icra edilmesinin telâfisi güç bâzı sakıncaların doğmasına sebep olabileceğini kabul ettiği için, bu hükümlerin kesinleşmeden icra edilmesini yasaklamıştır. Aynı amaç ve gerekçeler, yıkım kararları için de geçerlidir. Yıkım hükmünün kesinleşmeden icrası, hükmün kanun yolu incelemesi sonunda bozulması hâlinde, telâfisi güç ve imkânsız zararların doğumuna yol açabileceğinden, ilâmın icrası için kesinleşmesi beklenmelidir.

§ 3. KESİNLEŞMEDEN İCRA EDİLEMİYECER İLÂMLARDA İCRA MÜDÜRÜNÜN BORÇLUYA İCRA EMRİ TEBLİĞ ETMEDEN ÖNCE KESİNLEŞME ŞERHİNİN VARLIĞINI ARAŞTIRMASI

Hükmü veren mahkemece ilâmın üzerine yazılan ve kesinleştiğini gösteren kayda kesinleşme kaydı (şerhi) denir. İlâmın alınması, kesinleşme kaydı ve harçlar, HMK m.302'de düzenlenmiştir. Harcının ödenmiş olup olmamasına bakılmaksızın ilâmı her zaman alabilen taraflar, hüküm kesinleştikten sonra ilâmı, hükmü veren mahkeme kalemine sunarak, ilâmın üzerine kesinleşme şerhi düşülmesini talep ederler. Kesinleşme şerhinin (kaydının) düşülmesi, hükmün kesinleştiğinin, kesinleşme tarihi de belirtilerek ilâmın altına veya arkasına yazılması, mahkeme mühürü konularak kaydın altına, toplu mahkemelerde mahkeme başkanı veya tek hâkimli mahkemelerde hâkim tarafından imzalanması sûretiyle yapılır (HMK m.302, 4).

İcrası için kesinleşmesi zorunlu olan ilâmlarda nihaî karara karşı kanun yoluna başvurulması hâlinde ilâm icra edilemez. Çünkü bu hâlde ilâm, icra kabiliyetinden mahrumdur. Kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlarda, kesinleşen hükmün ilâmlı icraya koyulabilmesi için ilâmın şekli anlamda kesinleşmesi ve ilâma, hükmün kesinleştiğine dair kesinleşme şerhi (kaydı) konulması gerekir.

Aynı davada birden çok talep yer almışsa, bu taleplerden bâzılarının kesinleşmeden ilâmlı icra takibine konulamayacak olması, bunlardan bağımsız olan diğer alacak kalemlerinin ilâmlı icra takibine konulmasına engel olmaz¹¹³.

¹¹¹ **Özbek** s.661-769; **Özbek**, Mustafa S.: İcra ve İflâs Kanununda Mal Beyanında Bulunma Yüklümlülüğün İhlâli Hâlinde Öngörülen Tazyik Hapsi ve Disiplin Hapsinin Mükerrer Cezalandırma Yasağı Bakımından Değerlendirilmesi (DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2014/ Özel Sayı, C. 3, İzmir 2015, s.2447-2511), s.2457 vd.

¹¹² **Kent**, Bülent: Türk ve Alman İdarî Yargılama Hukuklarında Temyiz Yolu (Zabunoğlu Armağanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2011, Yayın No: 316, s.465-499), s.471.

¹¹³ 12. HD 25.05.2009, 3408/10930 (KBİBB).

İcra müdürü, takip talebine eklenen belgenin icra edilebilir nitelikte bir ilâm veya ilâm niteliğinde belge olduğunu tespit ettikten sonra, ilâma uygun bir icra emrini düzenleyerek borçluya tebliğ etmelidir. İcra müdürü, icra edilecek ilâmın kapsamını yorum yoluyla genişletemeyeceği veya daraltamayacağı gibi, nasıl icra edileceği konusunda icra mahkemesinden görüş de soramaz.

Kanımca ilâmın kesinleşip kesinleşmediği icra müdürünce re'sen gözetilmelidir. İcra müdürü, alacaklının takip talebini aldığı anda, takip dayanağı olan ilâmı re'sen incelemeli, ilâmın icrası için kesinleşmesinin zorunlu olup olmadığını belirlemeli, icrası için kesinleşmesi zorunlu olan ilâmlarda ilâma, ilâmı veren mahkemece kesinleşme şerhinin (HMK m.302, 4) yazılmış olduğunu kontrol etmeli ve bundan sonra, ilâmı aynen icra edecek şekilde ilâm borçlusuna icra emri göndermelidir.

Takibin dayanağı olan ilâm, kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardansa ve henüz kesinleşmemişse (ilâmda kesinleşme şerhi yoksa), takip talebine eklenen belgenin icra edilebilir nitelikte olmadığı gerekçesiyle icra müdürü takip talebini reddetmelidir. Zîrâ bu tür ilâmlarda kesinleşme, ilâmın icra edilebilmesi için zorunlu bir ön koşuldur ve bu koşuldaki eksiklik, Kanunun emredici hükümünün ihlâli anlamına geleceğinden kamu düzenine aykırılık oluşturmaktadır¹¹⁴.

İcra hukuku tatbikatında icra müdürlerince bu tür kontrollerin yapıldığına rastlanmamakta, bu durum da icra mahkemelerine yapılan şikâyetlerin sayısında artışa yol açarak icra mahkemelerinin iş yükünü lüzumsuz yere arttırmaktadır. Üstelik Yargıtay da bu görüşte değildir. Yargıtay, İİK m.32'de yer alan "para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilâm icra dairesine verilince, icra müdürü borçluya bir icra emri tebliğ eder" hükmünü gerekçe göstererek, icra müdürünün ilâmın kesinleşip kesinleşmediğini araştırma görevi olmadığını, kendisine sunulan ilâma istinaden borçluya icra emri tebliğ etmek zorunda olduğuna içtihat etmiştir. Yargıtaya göre icra müdürünün kendiliğinden gözetemeyeceği bu husus, emrinin tebliğinden sonra, borçlunun şikâyeti üzerine icra mahkemesince incelenip karara bağlanabilir¹¹⁵. Yargıtay'ın bu görüşü kanımca, yukarıda sıralanan sebeplerle isabetli değildir.

¹¹⁴ **Tanrıver-İlâmlı İcra** s.162-163. Karş. **Muşul-Menfi Tespit ve İstirdat Davaları** s.33; **Yıldırım/De-ren-Yıldırım** s.299.

¹¹⁵ "Takibe konu Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesi'nin 08.12.2011 tarih ve 2011/243 E., 2011/335 K. sayılı 'haksız tutuklama nedeniyle tazminata' ilişkin kararına istinaden, alacaklı tarafından borçlu hakkında maddi ve manevi tazminat istemiyle yapılan takip talebi **İcra Müdürlüğünce** 28.05.2012 tarihinde 'Yasa gereği ceza mahkemesi kararları kesinleşmeden icraya konulamayacağından, takibin kesinleşme şerhi verilmeden talebin kabul edilmemesine ve talebin reddine' şeklinde **kararla reddedilmiş**, bu kararın kaldırılması için alacaklı vekili tarafından icra mahkemesine şikâyete gelinmiş, mahkemece 'icra müdürlüğü kararının doğru olduğundan' bahisle şikâyetin reddine karar verilmiştir. -Ceza Mahkemelerinin, tazminata ve yargılama giderlerine ilişkin hükümleri ilamlı

§ 4. KESİNLEŞMEDEN İCRA EDİLEMİYECER İLÂMLARIN KESİNLEŞMEDEN İCRAYA KONULMASI HÂLİNDE SÜRESİZ ŞİKÂYETE BAŞVURULABİLMESİ

Kesinleşmeden icra edilemeyecek nitelikteki bir ilâm kesinleşmeden icraya konulmuş ve borçluya icra emri tebliğ edilmişse, borçlu kamu düzenine aykırılık teşkil etmesi sebebiyle¹¹⁶ bu hususu süresiz şikâyet yoluyla icra mahkemesine taşıyabilir (İİK m.16) ve icra takibini iptal ettirebilir. Yargıtay kararlarında bu husus şu şekilde ifade edilmektedir:

“6100 Sayılı HMK nun Geçici 3. maddesi yollamasıyla yürürlükte bulunan HUMK’un 443/4. maddesine (6100 s. HMK m.367/2) göre **aile ve şahsın hukukuna dair ilamlar kesinleşmedikçe infaz edilemez. Bu ilamlara dair kesinleşmeden takip yapılamayacağı yönündeki şikayetler, kamu düzeninden olup süresiz şikayet olarak incelenmelidir.** Öte yandan, her dava ve şikayet, davanın açıldığı (şikayetin yapıldığı) tarihteki koşullara ve hukuki duruma göre hükme bağlanır (HGK’nın 2011/12-177 Esas, 2011/300 Karar sayılı 11.5.2011 tarihli, 28.11.1956 tarih ve 15/15 Sayılı ve İBK kararları gereğince)”¹¹⁷.

“Borçlunun ilâmın kesinleşmeden infaz edilemeyeceğine dair itirazını mer-ciye (icra mahkemesine) yapması gerekmesine, bu cihetin kamu düzeni ile ilgili olup süreye bağlı olmaksızın takip borçlusunun mercie (icra mahkemesine) itiraz edebileceği; icra müdürünün hatalı dahi olsa yaptığı infazı icra hâkimi yerine geçip iptal edemeyeceğine binaen varit olmayan temyiz itirazlarının reddi ile...”¹¹⁸.

Buna karşılık Yargıtay 12. Hukuk Dairesi aksi yöndeki bâzı kararlarında, kesinleşmeden icra edilemeyecek nitelikte olan bir ilâma dayalı olarak, ilâm kesinleşmeden icra takibi yapılması hâlinde, bu husustaki şikâyetin süreye tâbi olduğuna ve yedi günlük sürede şikâyet edilmediği takdirde, icra mahkemesinin bu hususu re’sen dikkate almayarak şikâyetin süre yönünden reddine karar vermesi

icra takibine konu edilebilir. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 4. maddesi uyarınca **mahkumiyet hükümleri kesinleşmedikçe infaz olunamaz. Mahkumiyet kararının eklentisi olarak hükmolunan tazminat, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin de hüküm kesinleşmedikçe asla tabi olarak infazı istenemez.** Somut olayda, ise takibe konu edilen Ödemiş Ağır Ceza Mahkemesi’nin yukarıda anılan ilâmının konusu ceza mahkumiyeti içermeyen, **haksız tutuklama nedenine dayalı olarak tesis edilen ve müstakilen tazminata ilişkin olup, takibe konulabilmesi için kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır.** -Ayrıca İİK’in 32. maddesinde ‘para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilâm icra dairesine verince, icra müdürü borçluya bir icra emri tebliğ eder’ düzenlenmesine yer verilmiş **bu madde ve devamında icra müdürüne ilâmın kesinleşip kesinleşmediğini araştırma görevi verilmemiştir. Bu husus icra emri tebliğinden sonra, borçlunun şikayeti üzerine icra mahkemesince incelenip karara bağlanır.** O halde mahkemece şikayetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir” (8. HD 17.01.2013, 13098/381: KBİBB).

¹¹⁶ İyilikli s.528.

¹¹⁷ 8. HD 04.06.2013, 4737/8424 (KBİBB).

¹¹⁸ 12. HD 22.01.1990, 778/22 (KBİBB).

gerektiğine içtihat etmiştir¹¹⁹. Eski tarihli bu kararlar isabetli değildir. Benzer şekilde Yargıtay'ın, menfi tespit davasının kabulüne ilişkin ilâmların kesinleşmeden icra edilemeyeceğine ilişkin şikâyetin süreye tâbi olduğunu belirten kararı da kanımca isabetli değildir¹²⁰.

§ 5. TAKİBİN DAYANAĞI OLAN İLÂMİN KESİNLEŞMEDEN İCRA EDİLEMeyecek İLÂMLARDAN OLUP OLMADIĞI VE BÖYLEYSE KESİNLEŞİP KESİNLEŞMEDİĞİNİN ŞİKÂYET YOLUYLA İCRA MAHKEMESİNCE RE'SEN NAZARA ALINABİLMESİ

Takibin dayanağı olan ilâmın kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardan olup olmadığı ve böyleyse kesinleşip kesinleşmediği, şikâyet yoluyla icra dosyası kendisine intikal ettirilen icra mahkemesince de re'sen nazara alınabilmeli ve takip iptal edilebilmelidir. İcra mahkemesine farklı bir sebeple şikâyet başvurusu yapılmış dahi olsa, icra hâkimi bu noksanlığı şikâyet dosyasında re'sen araştırmalı ve icrası için kesinleşmesi gereken ilâmın kesinleşmeden icraya konulduğunu görmesi durumunda takibi iptal etmelidir.

Örneğin Yargıtay, icra takibinde taraf ehliyetinin varlığının kamu düzeninden olup, icra mahkemesince kendiliğinden göz önüne alınması gerektiğine içtihat etmiştir¹²¹. Takibin dayanağı olan ilâm kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardan ise, bu ilâmın icra edilebilir nitelikte olması için kesinleşmesi kanun hükmüyle zorunlu kılınmıştır ve aksi bir durum, kanunun emredici kuralından kaynaklandığı ve kamu düzenine aykırılık teşkil ettiğinden, başka bir sebeple dahi olsa şikâyet talebini inceleyen icra mahkemesince re'sen nazara alınabilmelidir.

İcra edilebilmesi için kesinleşmesi zorunlu olan ilâmlar kesinleşmeden önce icra kabiliyetine sahip olmadıklarından, bu tür ilâmların kesinleşmeden icraya

¹¹⁹ 12. HD 18.12.2006, 21306/24039 (Oskay/Koçak/Deynekli/Doğan s.657).

¹²⁰ "İİK'nın 16/1 maddesine göre 'kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra iflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikâyet olunabilir. Şikâyet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.' -Menfi tespit davasının kabulü yönündeki ilâmların kesinleşmeden icra takibine konu edilemeyeceğine ilişkin şikâyet kamu düzeni ile ilgili de olmadığından anılan yasal düzenleme gereği icra emrinin tebliğinden itibaren yasal 7 günlük süre içerisinde yapılması gerekir. -Somut olayda borçlu vekilinin icra dosyasına verdiği dilekçe ile takipten 29.12.2011 tarihinde muttali olduğu, şikâyetin ise yasal yedi günlük şikâyet süresi geçirdikten sonra 24.02.2011 tarihinde yapıldığı anlaşıldığından şikâyetin süre aşımı nedeniyle reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir" (8. HD 28.06.2012, 5896/6408: KBİBB). Yargıtay, İİK'ya göre açılan istihkak davası sonunda verilen kararların, tespit hükmü niteliğinde olduğundan, kesinleşmedikçe icra edilemeyeceğini kabul etmekteyken (12. HD 06.02.1990, 9184/769: KBİBB), bu ilâmların kesinleşmeden icra edilemeyeceği yönündeki şikâyetlerin kamu düzeni ile ilgili olmadığından İİK m.16, 1 uyarınca 7 günlük şikâyet süresi içinde icra mahkemesine yapılması gerektiğine karar vermiştir (8. HD 25.03.2013, 14741/2219: Ateş s.2196).

¹²¹ 12. HD 07.10.2008, 13412/16601 (KBİBB).

konulması hâlinde takip dayanağı olarak ortada icra edilebilir bir belge yoktur ve bu husus kamu düzenine yönelik emredici kanun hükümlerine aykırılık teşkil eder¹²². Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin aynı görüşteki aşağıdaki kararı kanımca isabetlidir:

“Takip dayanağı ilam **tapu iptali ve tescile ilişkin olup, gayrimenkulun aynı ile ilgili olduğundan** diğer bir deyişle taşınmazın mülkiyet durumunun saptanmasına ilişkin bulunmakla HUMK. 443/4 maddesi hükmü uyarınca **kesinleşmeden infaz olunamaz. Bu cihetin mahkemece re’sen nazara alınması gerekir.**

Yasanın emredici hükümlerine aykırı işlemlerde şikayet süreye tabi değildir. Kamu düzeni ile ilgili bu konudaki şikayet de süreye tabi tutulamaz”¹²³.

Buna karşılık Yargıtay 8. Hukuk Dairesi aşağıdaki kararında aksi yönde karar vermiştir:

“Şikayetçi vekili çocuk teslimi için Yönetmelikte öngörülen örnek: 3 sayılı icra emri yerine örnek: 4-5 sayılı icra emrinin gönderilmesi nedeniyle takibin iptalini talep etmiştir. Mahkeme ise ‘Söğüt İcra Dairesi’nin 2012/354 Esas sayılı icra dosyasında çocuk teslimine ilişkin ilama dayanılarak icra takip talebinde bulunulduğu halde İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği’nin 24. maddesinde öngörülen hususları içerir örnek: 3 icra emri yerine örnek: 4-5 icra emrinin gönderildiği anlaşılacakla, bu yöndeki şikayetin haklı ve yerinde olduğundan icra emrinin iptaline, ayrıca HMK’nın 350/2. maddesine göre **bu tür ilamların kesinleşmedikçe infaz edilemeyeceği ve bu hususun kamu düzenine ilişkin olup re’sen gözetilmesi gerektiği**’ gerekçesi ile takibin iptaline karar vermiştir.

Her ne kadar boşanma kararı ile birlikte verilen çocuk teslimine ilişkin ilamlar kesinleşmeden takip konusu yapılamaz ise de bu husus ilgilisi tarafından şikayet konusu yapıldığı takdirde icra mahkemesince incelenebilir.

Somut olayda borçlunun icra mahkemesine bu yönde bir şikayeti bulunmamaktadır.

O halde, mahkemenin örnek: 3 icra emri yerine örnek: 4-5 icra emrinin gönderilmesi gerektiği yönündeki değerlendirmesi yerinde olup, bu nedenle icra emrinin iptali ile yetinilmesi gerekirken **şikayetçi alacaklı tarafından takibe dayanak ilamın kesinleşmedikçe infaz edilemeyeceğine yönelik şikayet olmadığı halde bu gerekçe ile takibin iptaline de karar verilmesi isabetsizdir.**

Alacaklının temyiz itirazlarının kabulü ile Mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK’nın 366 ve HUMK’un 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA, taraflarca HUMK’un 388/4. (HMK m.297/ç) ve İİK’nın 366/3. maddeleri

¹²² İyilikli s.528.

¹²³ 12. HD 22.03.2007, 3445/5395 (KBİBB).

gereğince Yargıtay Daire ilamının tebliğinden itibaren ilama karşı 10 gün içinde karar düzeltme isteğinde bulunulabileceğine, 21.01.2013 tarihinde oybirliğiyle karar verildi"¹²⁴.

Kanımcıca Yargıtay'ın yukarıdaki kararı isabetli değildir. Kararda, kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmların kesinleşmeden önce icraya konulması hâlinde, bu hususun icra mahkemesince re'sen dikkate alınamayacağı belirtilmiştir.

Karara konu olan olayda boşanma kararı ile birlikte verilen çocuk teslimine ilişkin ilâmlar kesinleşmeden ilâmlı icraya konulamayacağından, bu hususun taraflarca ileri sürülmesine lüzum yoktur. Şikâyet yoluyla icra takip dosyası önüne gelen icra mahkemesi, takibin dayanağı olan ilâmın kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardan olup olmadığı ve böyleyse kesinleşip kesinleşmediğini re'sen gözetmeli ve kesinleşme şerhinin (HMK m.302, 4) varlığını araştırmalıdır. Çünkü ve bu tür ilâmlarda ilâmın icrası için kesinleşme şartı kamu düzenine aykırılık oluşturur. Kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlarda ilâm kesinleşmeden önce icra edilebilir nitelikte değildir. Somut olayda borçlunun icra mahkemesine bu yönde bir şikâyeti bulunmadığı gerekçesiyle icra mahkemesince takibin iptaline karar verilemeyeceği gerekçesi isabetli değildir.

SONUÇ

İcrası için kesinleşmesi kanunen zorunlu olan ilâmlarda hükme karşı kanun yoluna başvurulması hâlinde ilâm icraya konulamaz. Çünkü bu hâlde alacaklının elinde, icra kabiliyetini haiz (icra edilebilir) bir ilâm yoktur.

İlâmın kesinleşip kesinleşmediği icra müdürünce re'sen gözetilmeli, icra müdürü, alacaklının takip talebini aldığı anda, takip dayanağı olan ilâmı re'sen incelemeli, ilâmın icrası için kesinleşmesinin zorunlu olup olmadığını araştırmalı ve icrası için kesinleşmesi zorunlu olan ilâmlarda ilâma, ilâmı veren mahkemece kesinleşme şerhinin yazılmış olduğunu kontrol ederek ilâm borçlusuna icra emri göndermelidir. Takibin dayanağı olan ilâm, kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardansa ve ilâmda kesinleşme şerhi yoksa, takip talebine eklenen belgenin icra edilebilir nitelikte olmadığı gerekçesiyle icra müdürü takip talebini reddetmelidir.

Kesinleşmeden icra edilemeyecek nitelikteki bir ilâm kesinleşmeden icraya konulmuş ve borçluya icra emri tebliğ edilmişse, borçlu kamu düzenine aykırılık teşkil etmesi sebebiyle bu hususu süresiz şikâyet yoluyla icra mahkemesine taşıyabilir ve icra takibini iptal ettirebilir.

¹²⁴ 8. HD 21.01.2013, 13958/492 (İBD 2015/4, s.358-359).

Takibin dayanağı olan ilâmın kesinleşmeden icra edilemeyecek ilâmlardan olup olmadığı ve böyleyse kesinleşip kesinleşmediği, şikâyet yoluyla icra dosyası kendisine intikal ettirilen icra mahkemesince de re'sen nazara alınabilmeli ve takip iptal edilebilmelidir. İcra mahkemesine farklı bir sebeple şikâyet başvurusu yapılmış dahi olsa, icra hâkimi bu noksanlığı şikâyet dosyasında re'sen araştırmalı ve icrası için kesinleşmesi gereken ilâmın kesinleşmeden icraya konulduğunu görmesi durumunda takibi iptal etmelidir.

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
AD	: Adalet Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AY	: Anayasa
Bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
dn.	: dipnot
HD	: Yargıtay Hukuk Dairesi
HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
İİD	: Yargıtay İcra İflâs Dairesi
İİK	: 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu
KBİBB	: Kazancı Bilişim-İçtihat Bilgi Bankası
m.	: madde
MİHDER	: LEGAL Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi
RG	: Resmî Gazete
s.	: sayfa
Sa.	: Sayı
s.K.	: sayılı Kanun
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
vd.	: ve devamı
Vol.	: Volume (Cilt)
YD	: Yargıtay Dergisi

KAYNAKÇA¹²⁵

- Akıncı**, Ziya: Milletlerarası Tahkim, Ankara 2007.
- Akipek**, Jale G./**Akıntürk**, Turgut: Türk Medeni Hukuku, C.1, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, İstanbul 2004.
- Akkaya**, Tolga: Medenî Usûl Hukukunda İstinaf, Ankara 2009.
- Alangoya**, Yavuz: Medenî Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği ve Denetlenmesi, İstanbul 1973.
- Alangoya**, Yavuz/**Yıldırım**, M. Kâmil/**Deren-Yıldırım**, Nevhis: Medenî Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2009.
- Arkan**, Sabih: Ticarî İşletme Hukuku, Ankara 2012.
- Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Taşpınar Ayvaz**, Sema: Medenî Usul Hukuku, Ankara 2016.
- Ateş**, Mustafa: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yargıtay İlke Kararları, C. 1, 2, Ankara 2014.
- Ayhan**, Rıza/**Özdamar**, Mehmet/**Çağlar**, Hayrettin: Ticarî İşletme Hukuku, Ankara 2012.
- Bauer**, Jobst-Hubertus/**Diller**, Martin: Wettbewerbsverbote, München 2009.
- Bilge**, Necip: Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973.
- Bloch**, Maxence: France (Methods of Execution of Orders and Judgments in Europe, Chichester 1996, s.85-107).
- Budak**, Ali Cem: Making Foreign People Pay, Darmouth 1999.
- Budak**, Ali Cem: Mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, İsviçre Medeni Usul Kanunu ve Alman Medeni Usul Kanunu ile Karşılaştırmalı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Ankara 2013.
- Ekşi**, Nuray: Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013.
- Fisher**, Howard: The German Legal System and Legal Language, London 2002.
- Herzog**, Peter E./**Karlen**, Delmar: Attacks on Judicial Decisions, International Encyclopedia of Comparative Law, Vol. XVI, Civil Procedure, Chapter 8, Tübingen 1982.
- İnan**, Atilla: Sayıştay İhlamlarının İnfazı (Prof. Dr. Ejder Yılmaz'a Armağan, C. 2, Ankara 2014, s.1087-1128).

¹²⁵ Dipnotlardaki atıflar, yazarların soyadına göre alfabetik sırayla yapılmıştır. Bibliyografyada kısaltılmış şekilleri ayrıca gösterilmeyen eserler, metinde, yazarların soyadı ile belirtilmiştir. Aynı yazarın birden fazla eserine yollama yapılmışsa, kullanılan kısaltmalar, parantez içinde ayrıca gösterilmiştir.

- İnan**, Atilla: Sayıştay İlamlarının İnfazı, Ankara 2016.
- İyilikli**, Ahmet Cahit: Hukuk Yargılamasında Kesin Hüküm, Ankara 2016.
- Jolowicz**, J.A.: England and Wales (Recourse against judgments in the European Union, Civil Procedure in Europe, Vol. 2, The Hague 1999, s.83-98).
- Kaçak**, Nazif: İlâmlı İcra, Ankara 2007.
- Kalpüstüz**, Turgut: Türkiye’de Milletlerarası Tahkim, Ankara 2010.
- Karşlı**, Abdurrahim: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2014.
- Karşlı**, Abdurrahim: İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul 1995 (**Karşlı-Temyiz**).
- Kent**, Bülent: Türk ve Alman İdari Yargılama Hukuklarında Temyiz Yolu (Zabunoğulu Armağanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 2011, Yayın No: 316, s.465-499).
- Kulaksız**, Cengiz: İlâmlı İcrada İcranın Geri Bırakılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1997.
- Kuru**, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. 5, İstanbul 2001.
- Kuru**, Baki: İcra ve İflâs Hukuku, C. 4, İstanbul 1997.
- Kuru**, Baki: TFF Merkez Hakem Kurulunun Seçiminin İptaline İlişkin Mahkemece Verilen Kararın Kesinleşmeden İcra Edilip Edilemeyeceği Hakkında Hukuki Mütalâa (Av. Atılâ Elmas Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı 2012, s.627-633).
- Kuru**, Baki: İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, Ankara 2013 (**Kuru-El Kitabı**).
- Kuru**, Baki/**Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder: İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2014.
- Kuru**, Baki/**Budak**, Ali Cem: Tespit Davaları, İstanbul 2010.
- Konuralp**, Halûk: Bölge Adliye Mahkemelerinde Uygulanacak Usul (Hukuk Davaları Açısından) (İstinaf Mahkemeleri, Uluslararası Toplantı, 7-8 Mart 2003, Türkiye Barolar Birliği 2003, s.247- 265).
- Murray**, Peter L./**Stürner**, Rolf: German Civil Justice, Durham 2004.
- Muşul**, Timuçin: Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri, Ankara 2009.
- Muşul**, Timuçin: Gerekçeli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu ve İlgili Mevzuat, Tebligat Kanunu, Ankara 2011 (**Muşul-İcra ve İflâs Kanunu**).
- Muşul**, Timuçin: İcra ve İflâs Hukuku, C. 1, 2, Ankara 2013 (**Muşul-İcra**).
- Muşul**, Timuçin: İcra ve İflâs Hukukunda; Menfi Tespit ve İstirdat Davaları, Ankara 2014 (**Muşul-Menfi Tespit ve İstirdat Davaları**).
- Namlı**, Mert: Medeni Usul Hukuku’nun Yasama Üstü Kaynakları Çerçevesinde Fransız ve Türk Hukuku’nda Çelişmeli Yargılama İlkesi, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği 2010, Yayın No: 04-499.

- Nomer**, Ergin/**Ekşi**, Nuray/**Öztekin**-Gelgel, Günseli: Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, İstanbul 2008.
- Oğuzman**, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir**, Saibe: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), İstanbul 2012.
- Oskay**, Mustafa/**Koçak**, Coşkun/**Deynekli**, Adnan/**Doğan**, Ayhan: İİK Şerhi, C. 1,2,3,4,5, Ankara 2007.
- Özbek**, Mustafa S.: Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda İllâmlı İcranın Etkinliği, Ankara 2013.
- Özbek**, Mustafa S.: İcra ve İflâs Kanununda Mal Beyanında Bulunma Yükümlülüğün İhlâli Hâlinde Öngörülen Tazyik Hapsi ve Disiplin Hapsinin Mükerrer Cezalandırma Yasağı Bakımından Değerlendirilmesi (DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, 2014/Özel Sayı, C. 3, İzmir 2015, s.2447-2511).
- Pekcanitez**, Hakan: İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, Ankara 1986.
- Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet: Medenî Usûl Hukuku, Ankara 2013.
- Pekcanitez**, Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Sungurtekin Özkan**, Meral/**Özekes**, Muhammet: İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2013.
- Postacıoğlu**, İlhan E./**Altay**, Sümer: İcra Hukuku Esasları, İstanbul 2010.
- Sungurtekin**, Meral: Karar Düzeltmenin Kanun Yolu Niteliği ve Karar Düzeltme Dilekçesinde Sebep Gösterme Zorunluluğu Bulunup Bulunmadığı Meselesi (YD 1990/4, s.471-489).
- Sungurtekin Özkan**, Meral: Türk Medeni Yargılama Hukuku, İzmir 2013 (**Sungurtekin Özkan**-Medeni Yargılama Hukuku).
- Tanrıver**, Süha: İllâmlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996 (**Tanrıver**-İllâmlı İcra).
- Tanrıver**, Süha: Türk Aile Mahkemeleri, Ankara 2014 (**Tanrıver**-Aile Mahkemeleri).
- Tutumlu**, Mehmet Akif: Teorik ve Pratik Boşanma Yargılaması Hukuku, C. 2, Ankara 2009 (**Tutumlu**-Boşanma Yargılaması).
- Tutumlu**, Mehmet Akif: Norm, Kuram ve İçtihat Işığında Tüketici Hakem Heyetleri, Ankara 2015.
- Ulukapı**, Ömer: Medenî Usûl Hukuku, Konya 2014.
- Umar**, Bilge: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2014.
- Uyar**, Talih: İcra Hukukunda İllâmlı Takipler, Manisa 1991 (**Uyar**-İllâmlı Takipler).
- Uyar**, Talih: İcra ve İflâs Hukukunda İptâl Davaları, Ankara 1992.
- Uyar**, Talih: Gerekçeli-Notlu-İçtihatlı İcra ve İflâs Kanunu, C. 1, Ankara 1996 (**Uyar**-Kanun 1).

Uyar, Talih: İcra Hukukunda Yürütmenin Durdurulması (Tehiri İcra) (İİK mad. 36) (MÜHFD 2005/1, s.277-293) (**Uyar-Yürütmenin Durdurulması**).

Uyar, Talih/**Uyar**, Alper/**Uyar**, Cüneyt: İcra ve İflâs Kanunu Şerhi, C. 1, 2, 3, Ankara 2014.

Üstündağ, Saim: İcra Hukukunun Esasları, İstanbul 2004.

Yavuz, Nihat: Uygulama ve Öğretide Menfi Tespit ve İstirdat (Geri Alma) Davası, Ankara 2007.

Yıldırım, M. Kâmil: İstinaf (Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, C. 3, Ankara 2000, s.175-191) (**Yıldırım-Kurultay**).

Yıldırım, M. Kâmil: İcra ve İflas Hukukunda İptal Davaları, İstanbul 1995.

Yıldırım, Mehmet Kâmil/**Deren-Yıldırım**, Nevhis: İcra ve İflas Hukuku, İstanbul 2015.

Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2013.